© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 8 (1763) ГОД XXXV БЕЛАСТОК 25 ЛЮТАГА 1990 г. ЦАНА 600 зл.

СУСТРЭЧА З ТЭАТРАМ

Беластоцкі гарадскі аддзел Беларускага таварыства мае ўжо за сабою другую „Сустрэчу з беларускай песняй". Першая адбылася пад канец мінулага года. Выступілі ў ёй хор і салісты беластоцкага аддзела БГКТ, маладзёжны рок-гурт, гурток акардэаністаў.

Другая ж „Сустрэча" мела трошкі іншы характар. Беларускай песняй нас вітаў беларускі тэатр — аматарская тэатральная сцэна. Вядзе тэатр Беластоцкага аддзела нязменна Янка Крупа. Ён, як заўсёды, і рэжысёр, і пастаноўшчык, часта і аўтар, ды не толькі тэкстаў, але і песень, а таксама харэограф. Бо цяжка сабе нават уявіць, каб пастаноўка Янкі Крупы абышлася без беларускіх танцаў: беларускія танцы — гэта Янкава душа, яго маладосць, яго найпершая прафесія, яго талент.

Беларускі тэатр у гарадскім беластоцкім аддзеле БГКТ — з'ява перманентная. Трыццаць гадоў, столькі, колькі звязаны Янка Крупа з БГКТ, тэатр то расцвітае пад яго апекай буйнай сакавітай кветкай; то завядае, калі рэжысёру не хапае на гэта фізічных сіл ці часу. Здаецца, скончыў ужо гэты тэатр сваё існаванне. Разышліся па хатах артысты. Але ж мінае нейкі час, і рэжысёрская Янкава душа не вытрымлівае пусткі ў мастацкай дзейнасці таварыства. І ўсё пачынаецца нанова.

Першай пастаноўкай Янкі Крупы была інсцэнізацыя купалаўскай паэмы „Курган". Поспех быў неспадзяваны. Пазней пастаўлены былі „Агледзіны", „Суседка", „Мараль Наталлі Зотавай", „Лапаць" (паводле „Мікітавага лапця") і іншыя.

У п'есе — бацькі Паўлінкі, а ў сапраўднасці — Янка Крупа і Антаніна Боўблей.

Нейкі час Янка прысвяціў сябе працы з вясковымі калектывамі. Дзякуючы яму, у конкурсах беларускіх тэатральных калектываў паявіліся шматлікія фальклорныя пастаноўкі, асновыныя на жывым вясковым матэрыяле сцэнкі, як „вечарынкі", „адведкі", „вяселлі".

І вось зноў, пасля нядоўгага перапынку, вяртаецца Крупа да працы з гуртком Беластоцкага аддзела.

— У наш сумны час трэба было знайсці для людзей нешта вясёлае, жартоўнае. А мяне нязменна прыцягвала да сябе „Паўлінка" Янкі Купалы, — гаворыць Крупа.

Уся „Паўлінка" здалася Янку занадта доўгай, як на наш нецярплівы век. Вырашыў пастравіць толькі адну частку — „Вечар у Крыніцкіх", дадаючы канцоўку з трэцяй часткі.

Так паявілася сцэнка „Паўлінка выходзіць замуж" (а артысты яшчэ дадаюць: „праз вакно"). Відома, і тут, у гэтай „Паўлінцы" багаты народны фальклор — і дэкарацыі, і адзенне, і песні, і танцы. У крупавай „Паўлінцы" танцуюць усе — і маладыя, і старыя. Ды яшчэ як спраўна!

Пасля заканчэння спектакля публіка горача вітала артыстаў.

(Працяг на стар. 7)

АХВЯРЫ ГЕНЕРАЛЬНАГА ВЫРАШЭННЯ

Падчас сустрэч прадстаўнікоў нацыянальных таварыстваў у Міністэрстве культуры і мастацтва ставілася пытанне аб месцы грамадска-культурнага руху нацыянальных меншасцяў у сённяшняй структуры нашай дзяржавы. Дзеля вырашэння гэтай праблемы была ўнесена прапанова сустрэцца з міністрам Аляксандрам Галем, які адказвае за кантакты ўрада з партыямі і арганізацыямі.

І вось нядаўна, 2 лютага 1990 года, адбылася гэта сустрэча ў прысутнасці прадстаўнікоў Міністэрства культуры і мастацтва: віцэ-міністра Стэфана Старчэўскага і саветніка міністра Багумілы Бердыхоўскай. Карыстаючыся гэткай нагодай, дзеячы паасобных таварыстваў стараліся прадставіць міністру А. Галю ўсе клопаты і цяжкасці, якія пагражаюць існаванню арганізаванага грамадска-культурнага руху (ад 1 студзеня г.г. партыям і арганізацыям нельга карыстацца дзяржаўным бюджэтам).

Пасля гадзіны выказванняў гасцей выступіў міністр Аляксандр Галь. Заявіў ён, што ўрад будзе памагаць вырашаць набалелыя нацыянальныя праблемы, і гэтую дэкларацыю трэба трактаваць як сур'ёзны намер, а не як паказуху. Зараз няма асобнай урадавай установы, якая кампактна займалася б справамі нацыянальных меншасцяў. На думку міністра, такую ўстанову стварыць неабходна. Далей сцвердзіў, што фінансавая сітуацыя, у якой апынуліся таварыствы, не вынікае з намераных ліквідатарскіх дзеянняў урада. Таварыствы сталі ахвяраў генеральнага (у асноўным, слушнага) вырашэння, якое не ўлічыла іх спецыфікі і аднесла іх да іх таксама, як да сотень іншых грамадскіх арганізацый.

Міністр Аляксандр Галь спяшаўся на чарговую сустрэчу. Гаспадаром далейшай часткі нарады стаў яго супрацоўнік Мар'ян Пілка. Пасля трохгадзіннай размовы прысутныя дайшлі да згоднага вываду, што трэба выпрацаваць новую палітыку ў адносінах да нацыянальных меншасцяў. Пастаноўлена неадкладна накіраваць у Сейм і Сенат пісьмо з прапановай выключэння нацыянальных таварыстваў з-пад дзеяння закона аб таварыствах (зараз рыхтуецца навела гэтага закона) і паскорыць працы над законам аб нацыянальных меншасцях.

В. Луба

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

НА МЯЖЫ

— 2 —

У 1945 годзе ў тых зонах Германіі, якія былі вызвалены альянтамі, узнікалі лагеры, у якіх канцэнтраваліся беларускія ўцекачы. У гэтых лагерах пачалі паяўляцца савецкія агітатары, якія пераконвалі былых савецкіх грамадзян аб патрэбе вярнуцца на радзіму. Зразумела, малявалі яны вельмі каляровую карціну пасляваеннага савецкага побыту. Цяжка мне сказаць, які працэнт уцекачоў вярнуўся.

Расказвалі мне беларускія эмігранты, што з Беларусі прыязджалі агітатары і да іх. Клалі яны моцны націск на тое, што тыя, хто вернецца, будуць трактавацца так, як усе савецкія грамадзяне, што будуць для іх створаны добрыя жыллёвыя ўмовы, што кожны з іх атрымае добрую працу. Асабліва моцна запамяталася мне выказванне выдатнага эмігранцкага крытыка Антона Адамовіча. Яго асабіста пераконваў аб патрэбе вярнуцца прыехаўшы з БССР пасланец, які быў яго школьным сябрам, а пасля братам па нядолі ў турме. Пасля доўгага пераконвання Антон Адамовіч спытаў:

— Скажы, дружа, шчыра, ці я, вярнуўшыся ў Савецкі Саюз, не буду пастаўлены перад судом і не траплю ў ссылку? Ці ты мне гарантуеш, што я не стану ахвярай?

Задумаўшыся і нешта разважыўшы ў сваёй душы, пасланец сказаў:

— Не гарантую, не вяртайся!

Добра, што верх узялі розум і сумленне. Не ведаю, колькі беларусаў вярнулася, аднак не сумняваюся, што тыя, хто вярнуўся, не жылі ў цяплічных умовах. Ці ж тыран, які бязлітасна нішчыў сваю армію, сваю партыю, сваю інтэлігенцыю, свае сялянства, свае народнасці, нават свой родны грузінскі народ, мог дараваць тым, хто ў час акупацыі працаваў у беларускай адміністрацыі і школьніцтве, хто не супрацоўнічаў з партызанамі і быў лаяльны ў адносінах да немцаў? О, не. Такой нагоды да расправы Сталін не мог бы не выкарыстаць. Не сумняваюся, што абсалютная большасць тых, хто вярнуўся б, не атрымала б ні абяцаных кватэр, ні работы, а апынулася б перад „справядлівым“ сталінскім судом. Лёгка сабе ўявіць, якім быў бы лёс гэтых людзей. Значыць, усе тыя людзі, якія мелі літаратурныя, навуковыя ці гаспадарчыя здольнасці і задаткі, не былі б у стане іх развіваць і служыць радзіме. Іх функцыі былі б зведзены да капання вугалю і руды, сячэння тайгі, пракладвання чыгункі ў вечнай мерзлаце. І зразумела, што калі б усе вярнуліся, не было б беларускай эміграцыі. І якая была б з гэтага карысць? Думаю, што ніякай.

ЗНЯЦЬ КЛЯЙМО

Як вядома, распаўсюджванне ў шырокім свеце ведаў аб беларусах да сёння досыць мізэрнае. Праўда, у апошнія гады „Радзіма“, БЕЛОКС стараюцца нешта зрабіць. Аднак усё яшчэ ходзім па дзірване. Веды савецкіх прапагандыстаў аб чужых краінах у далейшым вельмі невялікія. Прывяду прыклад. Нядаўна я быў у Доме савецкай культуры і навукі. Чыноўнік ад выставак сказаў мне, што з Савецкага Саюза была прывезена ў Польшчу нейкая тэхнічная выстаўка. Сярод экспанатаў аказаўся бюст акадэміка Курчатава. Бюст важыў некалькі тон і быў такі вялізны, што ніяк яго не маглі ўвапхнуць у выставачную залу. У канцы канцоў пакінулі яго на нейкай вулічнай пляцоўцы. Вось так няведанне рэаліяў чужой краіны давяло да таго, што вельмі дарагое мерапрыемства пераўтварылася ў сваё запярэчанне.

Беларускія эмігранты несумненна дасканала ведаюць спецыфіку тых народаў, сярод якіх жывуць. Вось яны нястомна словам газетнай інфармацыі, кнігай, навуковым артыкулам інфармуюць многія народы аб Беларусі і беларусах. І я ў гэтым бачу вельмі станоўчую з'яву.

А ці ж тое, што ў заходніх краінах узнікла беларуская, не зняволеная Сталіным, прэса, не мае велізарнага значэння? Ці ж не былі б мы намнога бяднейшымі, калі б не сталіся рэчаіснасцю такія эміграцыйныя часопісы, як „Шыпшына“, „Красавік“, „Конадні“, „Бацькаўшчына“, „Беларус“, „Божым шляхам“, „Голас часу“, калі б не былі апублікаваны шматлікія ўспаміны і мастацкія творы?

Дзякуючы ўсім гэтым формам, у свядомасці многіх грамадзян узнікаюць веды аб нашай краіне і аб нашым народзе.

Алесь Барскі

З ДРУКУ

З ЧЫМ НА ЎСХОД

Не, зусім не буду тлумачыць: „маўчы сэрца, калі гаворыць розум“. Ні перасцерагаць, што „калі спіць розум, прачынаюцца здані“. Маем гаварыць аб замежнай палітыцы не дзяржавы, не ўрада, але народа. Гэтая палітыка робіцца столькі ж галавой, што і сэрцам. У Польшчы як у дзяржавы няма ніякіх інтарэсаў у Румыніі, аднак, нягледзячы на ўласную бяду, наш край выбухнуў сардэчнасцю і дапамогай для народа, якога не ведае. Што ж мы ведалі аб ім? Што церпіць страшэнную галечу і і што без зброі паўстаў на барацьбу за сваю свабоду (...)

Розум ставіць справу адкрыта, проста і без ніякіх сумненняў: калі мы будзем аспрэчваць чые-небудзь граніцы, аспрэчвацца будуць і нашыя. Геаграфічнае становішча сённяшняй Польшчы і яе сённяшнія граніцы значна карыснейшыя ад даваенных — незалежна ад таго, хто і чаму гэтыя граніцы нам падараваў і якой цаной яны нам прыйшліся. Адна трэць двух ужо пакаленняў палякаў нарадзілася і выхавалася на нашых заходніх землях, а абязлюдніваюцца ўвесь час вёскі з найлепшымі землямі на т.зв. усходняй сцяне, уздоўж Буга, і калі б палякі сапраўды прызнавалі такі „Дранг нах Остэн“, то найперш добраўпарадкавалі б акуратна свае сённяшнія ўсходнія крэсы. Будучыняй Польшчы павінна стаць мора і гандаль, выкарыстанне цэнтральнага месцараспалажэння ў Еўропе між Усходам і Захадам, Поўднем і Поўначчу, а не канфлікты з суседзямі.

З суседзямі... Іменна. Ці адкрылі мы — як народ, як грамадства, — што вось маем раптам каля сябе не зняволеных, як і мы раней, а суседзяў? Не самую злавесную імперыю, але абуджаючыхся да свабоды ўкраінцаў, беларусаў і літоўцаў? (...)

Беларусаў пачуццю прыніжанасці вучаць непатрэбна часам інтэлігенты. У беларусаў ніхто не ўкраў гісторыю, ані яны самі яе не змарнавалі; проста народы прыходзяць на свет розным спосабам і ў розны час; лепш хваліцца тым, што мужыцкія нашчадкі крывічоў і радзімічаў на працягу тысячы гадоў захавалі сваю мову наперакор дэнацыяналізацыі ўсялякіх сваіх грамадскіх элітаў, чымсьці мець прэтэнзіі да ўсіх навокал і да сябе таксама.

Тыя землі, якія даваенная Рэчпаспалітая мела ў сваіх межах, былі калісьці Чорнай Руссю; Беларусь як назва прыйшла тут з усходу. І з гэтай зямлі таксама польская культура асімілявала ўсю эліту. Міцкевіч пісаў: „Літва! Бацькоўскі край“, лічачы Наваградчыну часткай польскіх зямель, але яшчэ яго бацька называўся Міцькевіч, а само прозвішча паказвае, што выводзіўся ён ад якогасьці Міцькі, Дзмітрыя, напэўна не літоўца; Касцюшка — ад якогасьці Косці; Сянкевіч — ад якогасьці Сенькі. Тутэйшыя баяры былі баярамі Вялікага княства Літоўскага, эліта якога апалячылася таксама; яны былі таксама — „тутэйшыя“. Іменна гэтая потым апалячаная, пішучая папольску шляхта, часам сапраўды польскага паходжання, у XIX стагоддзі павярнулася да беларускага люду, адгадваючы ў ім ствараючыся народ.

Сённяшняя Беларусь — самая трагічная з еўрапейскіх земляў. Запалоненая імперыяй, бязлітасна русіфікаваная, эканамічна вернутая ў XVIII стагоддзе, падвергнутая жахлівай гекатомбе 1937—1941 гадоў, пры якой бляднеюць і нашыя ахвяры, цяпер пакутуе ад Чарнобыля. Усё рынулася на яе. Сто тысяч народу трэба было б перасяліць з забруджаных раёнаў; падумаць — каб вятры ў гэтыя дні веялі інакш, светам ускалыхнула б драма палякаў, таму што Польшча — гэта аднак Еўропа, а Беларусь — гэта толькі Беларусь...

Яшчэ ў сямідзесятыя гады беларуская вёска ў Польшчы была найбольш адсталай. Без кааператыўнай традыцыі, без традыцыі развітай агракультуры, ніякага культурнага П'емонта для сапраўднай Беларусі мантаваць не магла. Сама патрабуе дапамогі; яе сыны паланізуюцца, варшаўская тэлефонная кніжка змяшчае ўсе прозвішчы мужыкоў вёсак Т. Касцюшкі, якім хацеў ён даць свабоду...

А можа б мы праявілі крыху сардэчнасці для Беларусі? Калі не столькі, што Ян Чачот, Тэадор Нарбут, Ян Баршчэўскі, Уладзіслаў Сыракомля ці Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч у XIX стагоддзі, дык можа трохі больш, чым праяўляем?

. . . .

Нельга нам адрачыся ад права на захаванне польскага мінулага і яго памятак на гэтых усіх землях.

Нельга нам адрачыся ад права да нашых магіл.

Нельга нам адрачыся ад права на апеку і дапамогу нашым уласным суайчыннікам, якія жывуць там і працуюць, на ахову іх правоў.

Але мы павінны раз назаўсёды, як народ, не як урад і дзяржава, адрачыся ад свайго тэрытарыяльнага „Дранг нах Остэн“, працягнуць шчыра руку да народаў, якія выпакутавалі намнога больш, чым мы, і падумаць, як ім сардэчна дапамагчы — па меры сваіх сіл і магчымасцяў. Бо калі нават Літве памогуць скандынавы, то Украіне і Беларусі не паможа ніхто.

Нашым жаданнем павінна быць, думаю, адсутнасць граніц, свабода перамяшчання людзей і думак, права кожнага чалавека на жыццё там, дзе адчувае сябе добра, але не перагляд граніц. Для нікога не можам быць пагрозай, а асабліва для тых, каму жывецца намнога горш, чым нам.

Трэба нам вырашыць, чаго мы хочам: дружбы ці канфлікту. Трэба вырашыць сёння. Паўтараю: як народ, не як урад. Як народ мудры і добры, як тыя палякі, якія памагалі румынам.

Стэфан Браткоўскі

P.S. Мой бацька ляжыць на Антокалі ў Вільні.

„Газета Вспулчэсна“ № 15 ад 22 студзеня 1990 г.
(скарочана)

УВАГА, СЛУХАЧЫ БЕЛАРУСКІХ РАДЫЁПЕРАДАЧ!

Ад 1 сакавіка 1990 г. па Польскім радыё ў Беластоку можна будзе штодзень пачуць беларускае слова. Слухайце штодзень ад 13^{05} да 13^{20} і ў кожную нядзелю (як і раней) ад 8^{00} да 8^{30} (дыяпазон УКХ 72,02 Мгц).

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

„Магічны крышталь" — рок з Рэчыцы

Дзесьці ў канцы мінулага года газета „Фізкультурнік Беларусі" апублікавала ліст свайго чытача з Украіны, які параўноўваў назвы ўкраінскіх і беларускіх спартыўных каманд. Колішні „Строитель" у Кіеве даўно стаў „Будзівельнікам". „Прапар" заўсёды быў „Прапарам". А на Беларусі ўсё нейкія чужыя назвы — „Луч" (чаму не „Прамень"?), „Днепр" (чаму не „Дняпро"?) і г.д. Свой допіс чытач завяршыў так: „Так, гляньце, якія прыгожыя адметныя назвы ў беларускіх рок-груп: „Мроя", „Бонда", „Рэй", „Уліс", „Магічны крышталь", „Мясцовы час", „Рокаш"... Вось з каго можна (і трэба!) браць прыклад, каб па назве ведалі, што перад намі прадстаўнік Беларусі!"

Калі аматар спорту (ды яшчэ з Украіны) так добра ведае беларускую рок-музыку, дык нельга яе не ведаць і нам, беларусам. Зрэшты, пра ўсе названыя калектывы „Ніва" ўжо пісала. Вось толькі адно імя — „Магічны крышталь" — чамусьці засталося па-за ўвагай. Дык запоўнім жа гэты прагал.

Адразу зазначым, што „Магічны крышталь", як і ўсе астатнія гурты, упадабаныя тым украінцам, беларускія не толькі па назве. Яны свядома і апантана ўключыліся ў хвалю Беларускага Адраджэння і сродкамі папулярнага ў масавай маладзёжнай аўдыторыі жанру музыкі пашыраюць яго ідэі. Што да „Магічнага крышталя" асабіста, дык гэты калектыў ужо і прыз мае ў гэтай галіне — Крышталыны кубак газеты „Чырвоная змена" ў рамках мінскага рок-фестывалю „На Доўгім Бродзе-89" за ўдалае выкарыстанне нацыянальных традыцый у рок-музыцы.

Калі бачыш „Магічны крышталь" на сцэне, уражвае парадокс: амаль пустая сцэна, затое зала напоўненая энергіяй спрэсаваных у гуку пачуццяў. Так, іх усяго трое, з якіх адзін, да таго ж, цалкам схаваны за барабаннай устаноўкай. Першы раз яны прыязджалі ў Мінск пад лідэрствам бубнача Уладзіміра Краўчанкі. На гітары граў і спяваў Алег Грыб, а басістам быў Юрась Пауленка.

1989 год ледзь не пазбавіў беларускі рок-рух арыгінальнага здабытку: гурт ледзь не развалiўся, калі яго пакінуў лідэр (відаць, стаміўся ад пакут занядбанага савецкага шоў-бізнесу). Дзякуй Богу, ініцыятыву ўзяў Алег Грыб, не толькі здольны гітарыст і спявак, але і кампазітар. Знайсці замену барабаншчыку ў Рэчыцы было даволі цяжка. Тым больш такому, якім быў Уладзімір Краўчанка. Аднак, Алег ведаў практычна ўсіх музыкантаў горада, многія з якіх гралі разам з ім у розных групах. Сярод іх і знайшоўся не проста барабаншчык, але і аднадумец — Сяржук Ярошка. Пачалася апантаная падрыхтоўка новай праграмы, каб узяць рэванш за паражэнне ў Мінску. І ў час гэтае працы расце не толькі выканаўчае майстэрства музыкаў, але і іхняя грамадзянская сталасць. Узяць хоць бы песню „Мяняль" на верш Віктара Шніпа:

Мяняюць плакаты на сценах,
Мяняюць партрэты чыноў.
Гавораць: „Ідуць перамены!
Мы верым у моц пастаноў!"
А вераць жа самі у грошы.
І што ім да ўсіх перамен.
З іх кожны па-свойму харошы,
Хоць часам дурны, як бязмен.

„Доўгі Брод-89" прабівае мур непрыкметнасці для „Магічнага крышталя". Маладзёжная газета „Чырвоная змена" прысвячае вялікі артыкул свайму прызёру (Т. Кабахідзе „Крышталыная магія сцэны", 3.VI.1989), выдаецца маляўнічы постар новай рок-зоркі з Рэчыцы ў серыі фотаплакатаў (№ 12) музычнага выпуску „Нотны аркуш". У жніўні таго ж 1989-га піша пра „Магічны крышталь" і папулярны часопіс „Крыніца".

Прыемна, што калектыў рашуча пазбавіўся пэўнага комплексу правінцыялізму, які на першым этапе яго творчасці (года гэтак з 1985) ставіў перад музыкамі выбар: ці спяваць на роднай мове, ці пагнацца адразу за „ўсесаюзным поспехам".

Яны не толькі спынілі свой выбар на роднай мове, але і падкрэслена вылучаюць сваё паходжанне з беларускай глыбінкі. Так, Рэчыца — не Парыж, не Нью-Йорк, але „Магічны крышталь" ганарыцца тым, што ён менавіта з Рэчыцы, адкуль выйшаў і сусветна вядомы цяпер мастак Аляксандр Ісачоў. Свайму земляку „Магічны крышталь" прысвяціў кампазіцыю „Шлях нядоўгі":

Змрок на ўсім. Мастак шукае
Выйсця. Толькі ўслед за ім
Звыклы пошчак выгукае
Зграя сук у кроку злым...
...Нават опіума макі
Колер яду набылі
Там, дзе тыя ваўкалакі
Чалавечы след скублі.

1 верасня 1989 года газета „Чырвоная змена" запрашае „Магічны крышталь" на сваё выязное свята ў Талачынскім раёне на Віцебшчыне. Ансамбль з задавальненнем адгукнуўся, але, на жаль, зноў выступаў у змененым складзе: за бубнамі сядзеў Сяржук Байкоў (экс-„Магістрат"). Да таго ж калектыў падвялі і з апаратурай: на тым, што ім прапанавалі ў Доме культуры мястэчка Коханава, проста нельга было выступаць — звалка хламу. І ўсё ж за нейкі час хлопцы паставілі на ногі ўсё магчымае і — прынеслі добрую гадзіну задавальнення коханаўскай моладзі... Пачуўшы сакавітыя гукі іхняга арыгінальнага блэк-харду, вярталіся ў залу нават тыя, хто ўжо трохі засумаваў на свяце, перанасычаны роспавядамі розных прамоўцаў. К сярэдзіне ж выступу „...Крышталя" зала зноў была поўная, нават стаялі ў праходах. А калі канцэрт скончыўся, нейкі фотааператар з рок-клуба „Няміга", пад эгідай якога з 1988 года выступае „Магічны крышталь", зрабіў паспяховы бізнес на здымках калектыву. Нават чарга выстраілася за імі, а потым і за музыкамі — па аўтографы.

Хоць апаратуру сапраўды ёсць за што вінаваціць, але майстэрства музыкаў і, галоўнае, іх унутраны патэнцыял дайшлі да слухача. Ён адчуў магію музыкі рэчыцка-мінскага складу.

Праўда, мінчук С. Байкоў часова быў у „...Крышталі". На канцэрты ў Мазыры па кантракту з тэатрам-студыяй „Мроя" гурт ужо знайшоў яшчэ кагосьці (здаецца, са сваіх жа былых музыкаў).

Нялёгка „Магічнаму крышталю" ісці абранай дарогай, але са шляху ён не збочвае. Магчыма таму, што самім музыкаў зачаравала магія суровага, змрочнага рока. Рока, які вяртае маладым беларусам адчуванне злога рока ў гісторыі іх народа.

Вітаўт Мартыненка
Фота А. Радчанкі

БССР

Зьнічу

Безгалосую аўтакефалію
Ты ўпляла ў вянок вякоў
Беларусам дала ў кампанію
Верных ленінцаў-бальшавікоў

Атуліла іх мовай лагоднаю
Мовай сходаў, перадавіц
І ў нянавісьць, — неверагодную
Для хрысціянства — зрынула ніц.

НАЧНЫЯ ПТУШКІ

* * *

цёплы ў грудзях камячок
прычыніліся дзверы
птушкай сьляпой
слова выпала з губ

зьлітуйся о Кароль
Ночы

цяпло крадзе
няўмольны гадзінніка тук

сьніць краявід гаварлівы
цагляныя сны
тыя
фарбуюць голаў сівы

* * *

самотная птушка
падзёўбала крыху з далоняў
забароненай цішыні

ў бель надыходзячай ночы
лялькі хавае штукар
лялькі: людзі і рэчы

птушка ў тваіх валасах
сьніць пра каханьне сны
зблытаны вусны і вочы

ў бель надыходзячай ночы
лялькі хавае штукар:
ў боль надыходзячай ночы

* * *

о Келіх Восені прытулак
сьвятой тугі
што кліча ў вырай
за вокнамі вечар разьліў
цемры сьляпой пітво

барвовых клёнаў цяпельцы
цьмяна гараць
птушкі
зьбіраюцца ў чароды

чаканьне трыпутніка сон
дрынкаюць шыбы
мо зазірне
апоўначы пан Бог

Ігар Бабкоў

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

„ЗМАРНАВАЛІ ШАНЦ“

З такім папрокам звяртаецца ў „Ніву“ В. Петручук, выказваючы сваю незадаволенасць выступленнямі тых, хто ўдзельнічаў у „Адкрытай студыі“. Асабліва абвінавачваецца тут Яновіч, што не „ведаў трагедыю свайго народа ў пасляваенны перыяд“, бо мог бы... і г.д. Агортвае мяне здзіўленне: чаму гэта Яновіч не ведае таго, што не з'яўляецца таямніцай для Петручука? Яны ж жывуць у Беластоку, члены таго ж Таварыства, быццам змагаюцца за тую самую справу, а не мелі нагоды, каб абмяняцца такімі важнымі ведамі? Што ж, можа, гэта вынік парадку, паводле якога шматлікія праўды хаваліся ад „неблагонадежных“? Дык ці ж не пара цяпер, пакуль яшчэ штосьці ў памяці сведкаў захавалася (і пакуль якія сведкі сярод жывых астаюцца), сабраць дакументы, запісаць здарэнні і высвятліць свету праўду пра пакуты людзей, якім давялося беларусамі на Беласточчыне нарадзіцца?

Шмат гадоў ужо ў Польшчы гаворыцца — і слушна — пра неабходнасць выкрывання „белых плямаў“ у гісторыі. Але палякі таксама павінны згадзіцца і з тым, што трэба гаварыць не толькі пра тыя злачынствы, у выніку якіх пацярпелі прадстаўнікі польскай нацыі. Бывала часам і наадварот. Сам некалі глядзеў зарыва, якое шугала чорнай ноччу аж пад неба, калі гарэла вёска Вуглы, што на Глыбоччыне. Там паліцаі палілі не толькі сялянскія хаты, спалілі і іхніх уладальнікаў. На былых „Крэсах“ у пачатку гітлераўскай акупацыі палякі ў немцаў — што не сакрэт — былі ў неабыякой пашане. Яны ў большасці выконвалі там абавязкі служачых і паліцаяў. Паліцаі часценька дапамагалі немцам расстрэльваць таксама яўрэяў. Памятаю, за спаленыя Вуглы двух паліцаяў судзілі пасля вайны — іх нехта пазнаў у Польшчы.

Што ж, сярод жывых, як кажуць, няма святых. Толькі адным народам давялося выказацца варварствам у большым маштабе, іншым не надта гэта было патрэбнае — здаецца, паводле прынцыпу: мэта апраўдвае сродкі. А ці ж не прысвечвала палякам мара мець Польшчу „ад мора да мора“? Ці намер стварэння „нацыянальна чыстага“ народа? Якраз такім яны і лічылі сябе цэлае апошняе пасляваеннае саракагоддзе. Скажам, быў гэта вынік палітычнай прапаганды мінулага „рэжыму“. Але што змянілася сягоння? Людзі з-пад сцягу „Салідарнасці“, у якой маральнай падпорай з'яўляецца каталіцкае духавенства, выпісваюць на сценах лозунгі „Польшча толькі для палякаў“. І гэта здараецца якраз часцей там, дзе карэнным насельніцтвам з'яўляюцца меншасці, а палякі там пасяліліся на многа пазней. Шавіністычных публікацый не бракуе і ў мясцовай прэсе. Што пра гэта ўлады? Чаму аб варожасці палякаў да нікому нічога невінаватых людзей не адклікаецца мясцовае каталіцкае духавенства? Можа, некаторыя святары, заварожаныя дасягненнямі даваеннага віленскага архіепіскапа Ялбжыкоўскага (пазней беластачаніна), які разганяў літоўскіх і беларускіх ксяндзоў і манахаў па ўсім свеце з іх бацькаўшчыны, хацелі б падтрымаць яго традыцыю? Дык жа папа рымскі Ян Павел II нейк замест Ялбжыкоўскага вырашыў годным бачыць сярод святых якраз другога віленскага епіскапа, які за прыхільнасць да мовы мясцовага насельніцтва ў храмах быў Ялбжыкоўскім вымушаны пакінуць Вільню, — Матулевіча.

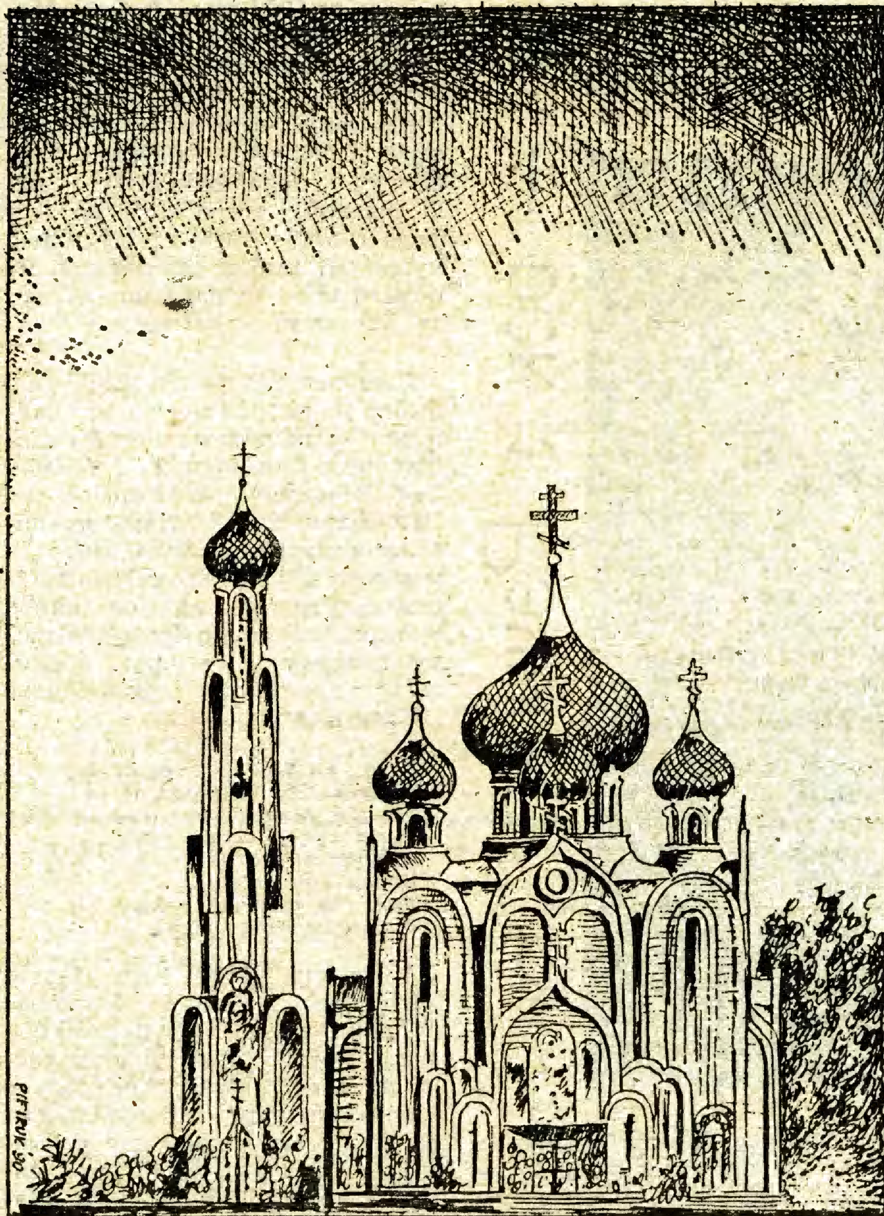
Але ў гэтым няма ніякай загадкі: хрысціянства — гэта любоў дабра. Што можна дасягнуць нянавісцю, хопіць прасачыць у гісторыі дасягненні Гітлера, Сталіна і іншых.

А. Маўчун

„Ф. СКАРЫНА Ў ПОЗНАНСКАЙ ТУРМЕ“

З зацікаўленнем прачытаў я публікацыю Анатоля Маўчуна („Ніва“. нумар 4 (1759) ад 28 студзеня г.г.) пра

(Працяг на стар. 5)

СВОЙСКІЯ МАЛЮНКІ

Беласток. Царква на Антанюку. Мал. У. Петрука.

КАРОТКАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА

Беларусы заўсёды былі інтэрнацыяналістамі.

Змагаліся за інтарэсы сваіх суседзяў.

Інтэрнацыянальнае не спалучалі з нацыянальным — сугучным з нацыяналізмам.

Баяліся нацыяналізму, які прышывалі ім суседзі.

Рэдка мелі сваё, і таму больш цанілі чужое.

Шчасце, што вяртаемся да сваіх нацыянальных карэнняў.

Віктар Швед

З БССР

ТБМ У ЖЛОБІНЕ

17 студзеня 1990 года ў Жлобіне адбылася раённая ўстаноўчая канферэнцыя Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны, на якой была абрана рада. Старшынёй рады быў выбраны дырэктар Мормальскай сярэдняй школы А. А. Іванькоў. Ужо прайшло першае пасяджэнне рады, дзе абмяркоўваўся праект праграмы дзеяння раённага аддзялення таварыства на бліжэйшы час. Вырашана арганізаваць у горадзе курсы па вывучэнню беларускай мовы, правесці мерапрыемствы, прысвечаныя святкаванню 500-годдзя з дня нараджэння Ф. Скарыны, а таксама — штомесячна выпускаць старонку ТБМ у мясцовым друку.

Жлобін у апошнія гады, дзякуючы Беларускаму металургічнаму заводу, хутка развіваецца. Ужо сёння колькасць жыхароў складае 60 тысяч чалавек, сярод якіх нямала прадстаўнікоў суседняй Расіі, што, вядома, уносіць свае складанасці. Тым не менш мы верым у тое, што беларуская мова загучыць на вуліцах старажытнага Жлобіна.

Мікалай Шуканаў

Нягледзячы на змену палітычнай сітуацыі ў краіне, паказаўся дванаццаты нумар бюлетэню беларускіх студэнтаў у Польшчы „Сустрэчы“. Кансерватыўнасць беларускага асяроддзя ў Польшчы, якая палякам здаецца аксіёмай амаль, знаходзіць пацвярджэнне і ў дзейнасці нашых студэнтаў. Бо што дзеецца? Амаль усе газеты і часопісы ў краіне мяняюць арыентацыю і мецэнатаў, а „Сустрэчы“ далей сабе выходзяць як у добрую застойную часіну таталітарнага камунізму. Праўда, рэдактары цішком знялі інфармацыю, што часопіс выдаецца пры „рэжымным“ Згуртаванні польскіх студэнтаў. Але ж я то добра ведаю, што „Сустрэчы“ з'яўляюцца дзіцём таталітарызму, паколькі сам гэтае выданне заснаваў (з дапамогаю Лёніка Тарасэвіча). Ды ўсё ж такі духам палітычных перамен павеяла і сярод студэнтаў. Як даведваемся з нашай „Нівы“ („Прысутнасць“ ад 21 студзеня 1990 г.), ініцыятыву выдавання „Сустрэчаў“ бярэ ў свае рукі БАС. „Сустрэчы“ будуць выдавацца як квартальнік. Дай Божа! Мяркую, што гэты рэдакцыйны пераварот стаў магчымым дзякуючы непрысутнасці галоўнага рэдактара дванаццатага выпуску „Сустрэчаў“ Аляксандра Максімюка, які зараз прабывае ў сонечнай Італіі, несвядомы таго, што дзеецца ў Беластоцкім краі. Па схільнасці характару і сямейнаму выхаванню ён — так як і я — кансерватар і памяркоўны таталітарыст, і так лёгка не дазволіў бы басаўцам перахапіць часопіс. Старая наменклатура не здаецца без бойкі.

Часопіс адкрываецца артыкулам згаданага толькі што галоўнага рэдактара „Адступаць няма куды“. Аднак жа ён сам адступіўся і цяпер у Італіі ратуе свае фінансы замест таго, каб тут на месцы ратаваць Беларусь. Ну, хай яму там будзе. Артыкул — гэта асабістая рэфлексія пра мінулыя выбары ў Сейм і Сенат ПНР на Беласточчыне і пра ўдзел беларусаў у іх. Рэфлексія надзіва спелая і ў сваіх высновах нават прарочая, калі ўлічыць тое, што пісалася яна зараз пасля выбараў, калі палітычныя абставіны ў Польшчы яшчэ не высветліліся так выразна, як сёння. Значную ўвагу аўтар адводзіць ролі БАС-у ў грамадскім жыцці беларусаў і асабліва ў мінулай перадвыбарчай кампаніі. Тэкст А. Максімюка можна таксама расцэньваць як голас у дыскусіі (якая, пакуль што, не разгарнулася) пра духоўна-інтэлектуальнае аблічча беларускага студэнцкага руху ў Польшчы і пра палітызацыю (непазбежную, на думку аўтара) дзейнасці БАС-у.

У канвенцыі „рукапісу, знойдзенага ў шуфлядзе“ рэдактары прадстаўляюць запіскі ўдзельніка Першага з'езда беларускіх студэнтаў у Бельску (28—29 сакавіка 1987 г.), на якім, між іншым, была прынята пастанова заснавання самастойнай беларускай студэнцкай арганізацыі — цяперашняга БАС-у. Тэкст гэты, пад загалоўкам „Вырванае з кантэксту“, даволі блытаны, час-часам камічны, як і ўвесь шлях беларускага студэнцтва ў Польшчы, і будучыя даследчыкі дзейнасці БАС-у добра пагарбеюць, пакуль разбяруцца, што да чаго.

„Мост на Нарве“ — так называецца інтэрв'ю, якое даў Валянціну Сельвесюку старшыня Арганізацыі беларуска-амерыканскай моладзі (АБАМ) Юрка Азарка з Нью-Йорка. Праблемы маладога пакалення беларускай эміграцыі ў ЗША, захаванне ўласнай нацыянальнай свядо-

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

КОНКУРС СЦЭНІЧНАГА СЛОВА

Я вельмі ўцешылася, калі даведалася, што арганізуецца конкурс сцэнічнага слова. Да дэкламацыі я выбрала верш „Родная мова“ Пімена Панчанкі і апавяданне Францішка Багушэвіча „Дзядзіна“. 23 снежня 1989 года ў суботу я паехала на конкурс у Беласток.

Калі я прыйшла ў памяшканне Галоўнага праўлення БГКТ, акурат праводзілася рэпетыцыя сцэнічнай апрацоўкі „Слова пра паход Ігаравы“. Рэпетыцыя адбывалася ў зале за сцэнай. Янка Мордань даваў артыстам парады. Калі прыйшоў час пачынаць конкурс, Янка Мордань усіх удзельнікаў дэкламацыі правёў у залу, дзе на адной сцяне відней герб „Пагоні“ і лозунг „Жыве Беларусь!“ На стале каля сцяны ляжалі польскія, беларускія і рускія газеты.

Спачатку праверылі прысутнасць удзельнікаў. Я выцягнула нумар 8.

Трохі чакалі на членаў камісіі. Першым паявіўся супрацоўнік „Нівы“ Янка Максімюк, пасля пісьменнік Сакрат Яновіч. На Віктара Стахвюка прыйшлося чакаць даўжэй. Урэшце-рэшт з'явіўся ён. Прасіў прабачэння — толькі што прыехаў з Гайнаўкі: быў у „Гурніку“, дзе, як вядома, тады частка працаўнікоў сварылася з дырэктарам.

Што мяне трохі рассмяшыла — гэта гаворка аб узнагародах.

— Грошай сёння няма, — гаварыў В. Стахвюк, — але калі будуць на нашым рахунку, то запросім тых удзельнікаў, якія зоймуць добрыя месцы, і ўручым узнагароды. Узнагароды немалыя, бо першая — 70 тысяч!

Мяне здзівіла тое, што не было сярод удзельнікаў — ніводнага студэнта і працуючых людзей, толькі ліцэісты і я. Не адчувала сябе сярод іх старэчай, але лепей было б, каб было больш такіх, як я.

Пачаліся дэкламацыі. Мне найбольш падабалася дэкламацыя сясцёр Гіншт з Гайнаўскага белліцэя, якія дэкламавалі наперамен урывак з паэмы Алеся Барскага „Колас“.

На выніку дэкламатарскага конкурсу і на выступленне артыстаў з тэатра малых форм мне не было калі чакаць — трэба мне было вяртацца дадому.

Хацелася б, каб такія і падобныя конкурсы праводзіліся штораз часцей. Не кожны яшчэ адважыцца дэкламаваць і адказваць на пытанні па літаратуры.

Аўрора

ВЯРТАННЕ ТАВАРЫСТВА КРАЯЗНАЎЦАЎ

Больш як 200 удзельнікаў Рэспубліканскай канферэнцыі „Праблемы беларускага краязнаўства“ (Мінск, 25-27 снежня мінулага года) абвясцілі гэты форум III Усебеларускім краязнаўчым з'ездам. Амаль 60 гадоў мінула з часу II з'езда, калі краязнаўчая дзейнасць была шырока разгорнута агульнымі намаганнямі кіраўніцтва Савецкай Беларусі і шматлікіх аматараў высакароднай справы вывучэння роднага краю. У канцы 20-х гадоў у БССР працавала 240 краязнаўчых арганізацый, якія ахаплівалі 8 тысяч актыўных краязнаўцаў. Але ўжо ў 1929 годзе па вядомых прычынах беларускае краязнаўства пайшло на спад...

Ініцыятарамі аднаўлення Беларускага краязнаўчага таварыства (БКТ) выступіла некалькі ўстаноў, але галоўную працу па скліканню краязнаўцаў для зацікаўленай размовы выканала камісія па краязнаўству Беларускага фонда культуры. Два дні ў Доме літаратара працягвалася дыскусія пасля рэферата старшыні камісіі Генадзя Каханоўскага. Кола пытанняў было вельмі шырокім: крыніцазнаўства і гістарычнае краязнаўства ў Беларусі з часу яго зараджэння да нашых дзён; сучасны стан краязнаўства ў рэспубліцы і праблемы яго развіцця; арганізацыя і методыка сучаснага краязнаўства і інш. Сярод прамоўцаў: І. Чыгрынаў, А. Мальдзіс, Э. Загарульскі, М. Чарняўскі, М. Ткачоў, В. Бандарчык, В. Чамярыцкі, А. Цітоў, К. Тарасаў, З. Пазняк, Р. Родчанка, Н. Гілевіч, С. Зубовіч, В. Іпатава, С. Побаль, У. Урбановіч, А. Марзалюк, В. Шоць і іншыя.

З'езд БКТ абмеркаваў і прыняў статут таварыства і абраў Раду ў складзе 88 чалавек. Старшынёй Рады вызначаны Г. Каханоўскі, яго намеснікамі — З. Санько, В. Чамярыцкі, М. Біч, Л. Казлоў. Створаны сакратарыят Рады ў складзе: М. Ткачоў, А. Капцэвіч, Т. Гаранская, В. Іпатава, В. Скварцоў, Я. Пархута, А. Дзярновіч, З. Яцкевіч. Друкаваным выданнем БКТ павінен стаць часопіс „Наш край“, які выдаваўся ў БССР з 1925 года.

Андрэй Майсяёнак,
кандыдат медычных навук
(Гродна)

масці сярод амерыканцаў, духоўная сувязь маладых амерыканскіх беларусаў з айчынаю сваіх дзядоў і бацькоў — гэта асноўныя матывы змешчанай гутаркі. Адзначым пры гэтай нагодзе, што Валянцін Сельвясюк — папярэдні галоўны рэдактар „Сустрэчаў“ — зараз таксама на эміграцыі, у ЗША.

Далей рэдактары змяшчаюць заканчэнне „Нарысу гісторыі беларускага школьніцтва на Беласточчыне“ Юры Туронка. Тэкст надзвычай важны для нас. Юры Туронак пераканальна паказвае, што вырашальны ўплыў на лёс беларускага школьніцтва на Беласточчыне мела цэнтральная дзяржаўная палітыка, і то ў тым перыядзе, калі яно развівалася адносна добра, і таксама ў тым, калі наступіў яго занепад, які працягваецца да сённяшняга дня. Цікавае назіранне аўтара наконт таго, што змена дзяржаўнай палітыкі на горшае ў адносінах да беларускага школьніцтва на Беласточчыне супала ў часе са зменаю палітыкі ўлад БССР адносна беларускай мовы ў рэспубліцы ў пачатку 60-тых гадоў, калі пачалося непрыкрытае знішчэнне мовы народа, які, паводле слоў Хрушчова, меў першым сярод народаў СССР увайсці ў камунізм.

Дакументам часу з'яўляецца праграмнае выказванне Таварыства маладых літаратараў „Тутэйшыя“, апублікаванае ў „Сустрэчах“: так званы „Маніхвэст Тутэйшых“. Невядома, наколькі выказванне гэтае адлюстроўвае думкі і праграму „Тутэйшых“ на дзень сягонняшні, несумненна аднак тое, што адраджэнскі пафас „Маніхвэсту“ даволі добра аддае настрой творчай маладой інтэлігенцыі Беларусі ў другой палове 80-тых. „Тутэйшыя“, як здаецца, не рассыпаліся і не заглохлі: апошнім часам дайшоў і да нас скромны, але абнадзейваючы, выпуск альманаху „Тутэйшых“ „Літаратура — 1“.

Ледзьве не палову аб'ёму дванаццатага нумару „Сустрэчаў“ займае хроніка падзей у студэнцкім асяроддзі. Гэта зразумела, калі ўлічыць, што рэдактары мусілі нейк адлюстраваць ажно гадовы перыяд у беларускім студэнцкім асяроддзі (Сустрэчы-12 датаваныя 1989 годам). З другога боку, асобам з-па-за студэнцкага асяроддзя не дужа цікава чытаць чэрствыя паведамленні пра тое, што-дзе-калі і з кім адбывалася. Цікавей, мабыць, было б пачытаць, як тое адбывалася. Ну, але тут рэдактарам лепш відаць.

Выданне „Сустрэчаў“ замыкаецца вершам Багдана Сіманенкі „Жыццё“, напісаным яшчэ ў дапатопным 1988 годзе. Верш у агульным сваім выгуку — прарочы. Экзістэнцыяльная роспач, якая тхне з гэтых радкоў, знакаміта ўраўнаважваецца фінальным бунтам супроць абсурднасці быцця, хоць ідэя гэтага бунту здаецца нам запазычанай непасрэдна ад французскіх экзістэнцыялістаў. Не магу паўстрымацца, каб не прывесці хоць некалькі радкоў з гэтага твора:

Чым жа зараз ёсць жыццё?
У гэтай краіне няма жыцця!
Ёсць толькі марнае гібенне.

Багдан Сіманенка зараз знаходзіцца ў Нямеччыне. Гэта ўжо трэці эмігрант, пра якога даводзіцца ўпамінаць пры разглядзе толькі аднаго нумара „Сустрэчаў“. Што будзе далей?

Ян Максімюк

(Працяг са стар. 4)

Францыска Скарыну. Сапраўды, дакументы, у якіх корпаўся аўтар, ужо некалькі гадоў таму былі выкарыстаны Інстытутам літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук Беларускай ССР у Мінску і апублікаваны яны выдавецтвам „Навука і тэхніка“ ў 1988 г. у кнізе, падрыхтаванай мінскімі вучонымі Віктарам Дарашкевічам і Яўгенам Неміроўскім, „Франциск Скарына. Зборнік дакументаў і матэрыялаў“. У зборніку гэтым успомненаму пытанню прысвечаны асобны раздзел „Пазнанская справа“ (с 107-160). Знойдзеныя дакументы дазволілі ўдакладніць час прабывання выдатнага беларускага асветніка і першадрукара ў познанскай турме — на самай справе больш за 17 тыдняў! Ёсць у кнізе і апублікаваны „Каралеўскі ўказ пра вызваленне, прад'яўлены доктарам Скарынам“. Познанскія актавыя матэрыялы падаюцца ў ёй упершыню ў арыгінале і перакладзе на беларускую і рускую мовы.

Копіі матэрыялаў судовай справы былі атрыманы Інстытутам ужо ў 1984 г., але не ўсе. Восенню 1986 г. у Інстытут славяназнаўства ПАН прыехаў за імі д-р Уладзімір Мархель. З ім мы і паехалі ў Познанскі архіў. На жаль, атрымаць нам іх адразу не ўдалося, бо ж у архіве запатрабавалі ад нас дазвол на тое... „савецкіх уладаў“.

Выдатна дапамагла нам тады дац. Ірэна Квілецкая з Познані. Хоць мы і вярнуліся з нічым, дацэнт падрыхтавала нам адпаведныя копіі ў пазнейшым часе. Зімой 1987 г. я завёз іх у Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР у Мінску і перадаў д-ру Віктару Дарашкевічу. Праз год з'явілася кніжка, да якой і адсылаю зацікаўленых чытачоў.

Юрка Трачук

ЯШЧЭ АБ „АДКРЫТАЙ СТУДЫІ“

Szanowna Redakcjo!

Z bólem w sercu, ale i z dużą ulgą przeczytałem „Posłanie posłów i senatorów OKP” w numerze 3 „Niwy”. Czuję też przemożną potrzebę podzielenia się niektórymi odczuciami, jakie od dłuższego czasu mnie nurtują, a dla których wspomniany przed chwilą tekst stał się czymś w rodzaju wyzwalacza.

Programu „Otwarte Studio” w nocy z 8 na 9 grudnia nie oglądałem. Relację o nim przekazała mi żona, która obejrzała znaczną jego część i była bardzo zbulwersowana wieloma szowinistycznymi wypowiedziami naszych rodaków. Mówiła o tym z bólem i ja słuchałem relacji również z wielką przykrością.

W naszym województwie kandydował na posła do Sejmu p. Włodzimierz Mokry. Byłem w czasie kampanii wyborczej we władzach tut. Komitetu Obywatelskiego (jako zastępca przewodniczącego) i gorąco popierałem tę kandydaturę, wbrew obawom, że przez Ukraińca możemy utracić mandat (jako Komitet Obywatelski „Solidarności”), bo tutaj jest dużo Polaków ze Wschodniej Galicji, którzy żywią wrogość do Ukraińców. Następnie jako wiceprzewodniczący Wojewódzkiej Komisji Wyborczej śledziłem przebieg kampanii. Pan Wł. Mokry miał niekiedy sytuacje bardzo przykre, jednakże zawsze wychodził z nich zwycięsko. Współczułem mu, ale on dzielnie wytrwał i odniósł zwycięstwo nie tylko wyborcze lecz także moralne. Znamienny jest przy tym pewien epizod w końcowej fazie kampanii; jakiś samochód osobowy objeżdżał niektóre miasteczka w okręgu wyborczym p. Wł. Mokrego, a z niego wyrzucano karteczki z wulgarnym tekstem przeciw p. Mokremu — jako Ukraińcowi.

(Працяг на стар. 6)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

(Працяг са стар. 5)

Interesowałem się też, czy na terenie województw północno-wschodnich wysunięto w ramach list Komitetów Obywatelskich kandydatów na posłów lub senatorów z tamtejszych mniejszości narodowych, a zwłaszcza — Białorusinów. Byłem zdziwiony, że taka sytuacja nie zaistniała.

I teraz chciałbym zwierzyć się z moich najgłębszych odczuć. Chciałbym te zwierzenia rozwinąć, ale wiem, że rozwlekłość raczej sprawie zaszkodzi. Postaram się więc przedstawić je zwięźle, chociaż tu obawiam się nieporozumień wynikających z niedomówień.

Jestem Polakiem, który miał szczęście urodzić się na Białorusi. Rodzice tam przybyli po I wojnie światowej: mama spod Augustowa, ojciec z Kieleckiego. Do końca życia po białorusku mówić nie potrafili. Ja uczyłem się w białoruskiej szkole ludowej przez 2 lata (1941—1943) i żałuję, że dziś już pisać po białorusku poprawnie nie potrafię. Czytuję jednak „Niwę".

Z Białorusinami stosunki nasze układały się w zasadzie przyjaźnie, chociaż zdarzały się także przykrości wynikające z nacjonalizmu, czy też antypolskiego nastawienia. Rodzice nauczyli nas dwóch ważnych rzeczy: rozróżniać ludzi nie według narodowości czy religii, lecz według stopnia ich człowieczeństwa oraz budowania przyjaźni nawet wtedy, gdy manifestowana jest nienawiść. Dziś za mną 62 lata życia, a tej zasadzie jestem nadal wierny. Nie ma narodów doskonałych, anielskich; ale też nie ma narodów niegodnych, zasługujących na pogardę. W każdym narodzie są ludzie szerzący zło i trudzący się dla zwycięstwa dobra. Wynik przenikania się jednych i drugich zależy od warunków, które przecież ciągle się zmieniają. Rzecz w tym, żebyśmy się wzajemnie wspomagali w zmaganiu ze złem, niezależnie od tego jaka jest nasza mowa ojczysta.

Piszę o tym dlatego, że starając się być wiernym przedstawionym przed chwilą zasadom spotykam przeciwników w różnych środowiskach (bardzo często nieświadomych tego, że mimowolnie służą rozkorzenianiu się nienawiści, pogardy, poniżenia drugiego człowieka, utrudnianiu w korzystaniu z przynależnego każdemu człowiekowi prawa do rozwoju duchowego), spotykam też i przyjaciół w różnych środowiskach. Chciałbym wszakże, aby redakcja czasopisma reprezentującego tak bliskie mi środowisko białoruskie dzieliła ze mną to przeświadczenie, iż podziały na ludzkie dobro i zło przebiegają nie według granic etnicznych, lecz wewnątrz tych obszarów, a nawet w pewnym sensie — wewnątrz dusz jednostek. Szowinizm moich rodaków boli mnie bardziej niż szowinizm innych narodów, ale żaden z nich nie jest mi obojętny. Gdy spotykam się z Polakami z Białostocczyzny (a zdarza się to często), przekonuję ich o przyjaźni do Białorusinów. Ale chciałbym mieć przekonanie, że Białorusini w Białostockiem rozróżniają Polaków-przyjaciół od Polaków-szowinistów. O to też proszę dla wspólnej sprawy.

Władysław Klimek,
Gorzów Wielkopolski

Жыву я ў „ратацыйным" будынку ў пасёлку Тысячагоддзя ў Беластоку. Калі мне ўручылі ключы, аказалася, што рамонт, які зрабіла мне пакідаючы кватэру сям'я (хаця я сам хацеў гэта зрабіць, не згадзіліся на гэта), не можа мяне задавальняць; падлога пакрыта не тым, што ў дагаворы, а я першы раз пачуў аб тым, што раней мы дагаварыліся з паняй Б. Калі, аднак, я буду здаваць кватэру, я абавязаны на падлогу пакласці высцілку намнога даражэйшую, чым тая, што крыва ляжыць на маёй падлозе, дрэнна парэзаная і прыклееная абы-як. Скрыўленыя дзверы на балкон мне памяняюць пад восень (дарма), пані Б. купіць мне новую дошку на ўнітаз. Унітаз таксама ўжо старэнькі, але, калі перастане дзейнічаць, памяняюць мне і яго. Ёсць у некаторых кватэрах дваццацігадовыя ўнітазы, і яшчэ добрыя.

Я раней жыў у цёмнай нары на Баярах. Не было ў мяне сілы там больш трываць. Я прыняў ключы.

Паўгадзіны пасля гэтага ад суседа з верху пачала па сцяне цячы вада. Ды не з сёмага паверха, які быў нада мною, яна цякла, а з ...дзевятага! Цякла ўжо так чатыры месяцы. „Дзякуй Богу, што я паспела здаць кватэру", — узрадавалася пані Б., якая зайшла паглядзець, як я жыву.

Дзвярэй восенню не памянялі — не было іх у складзе, а калі знайшліся, сказалі мне ў домакіраўніцтве, што я за новыя дзверы заплачу больш, чым мая месячная зарплата. Пасля цяклі батарэі — трэба было пасярод зімы выключаць тры з чатырох, а і чацвертая кожную хвіліну магла трэснуць. На дзевяць разоў, калі я заяўляў аб нечым у адміністрацыю, толькі раз(!) прыйшоў работнік (столяр), калі быў дагавораны. Не прыходзілі ўвогуле, або, замест а восьмай гадзіне, прыходзілі, напрыклад, пасля абеду. Відома, трэба было звальняцца з працы, пасля дагаворвацца яшчэ раз, і яшчэ раз... Я прасядзеў Новы год (і тыдзень да Новага года) пры цякучай батарэі, хаця яе „заглушылі", а з студзеня ніхто не прыйшоў. На другі дзень чалавек, якога пасадзілі ў канторы, каб прымаў заявы і скаргі, вылупіў на мяне вочы: ніколі не чуў, што ў мяне нешта цячэ, і тым больш не запісваў нічога на ўчора. Праўда, спытка з рамонтамі з мінулага года няма, але „на трэці дзень студзеня, вось бачыце, няма вашага прозвішча". А сам жа запісваў! Дарэчы, такога флегматычнага і асавелага чалавека, як гэты працаўнік, нідзе не ўбачыш. Цікава, адкуль яго ўзялі? Такі чалавек, хоць ты плач ці крычы, нават не дрыгне, толькі сонным голасам скажа: „Няма... Чакайце... Не будзе...".

Паўгода было ціха. Не хацеў я ўжо ісці заяўляць, што ў мяне кепска працуюць краны, працякаюць кранікі на трубах, унітаз трэба заліваць з міскі... Сам прабаваў усё неяк ладзіць. Але раптам — проста канец! На пяць частак разлецеўся ўнітаз! У крамах яго няма. На рынку ён каштуе 250 тысяч. Пані Х. з домакіраўніцтва сказала: „Ваш унітаз тры гады таму быў добры, а сям'я Б. жыла ў гэтай кватэры толькі пяць год. Мы не абавязаны мяняць вам унітаз. Даем новыя для тых, у каго абсталяванне ўжо стаіць па 20 і больш гадоў..."

Так. Яны далі мне кватэру, за якую я заплаціў вялікія грошы, і цяпер кожны месяц плачу па 90 тысяч, а за што?

Што ж! У крамах унітаза не дастану, на рынку не куплю — за што ж куплю сабе пасля гэтага хлеб, а з Савецкага Саюза, калі нават там яго і дастану, не дазволяць яго прывезці...

Заглянуў мой сябра Юрка ў маю ванную, убачыў дзірку замест унітаза.

— Ты што, да суседзяў за патрэбай ходзіш?! — засмяяўся. — Трэба штосьці прыдумаць.

Знайшлі мы ў разабраным доме стары ўнітаз. Ачысцілі, прывезлі. А ў ім сцёкавая труба, замест уніз — уверх задзертая, і другая трубка завысока...

Званю я ў адміністрацыю. Няхай прыедзе кансерватар, неяк дапасуе, падключыць...

Тэлефон быў заняты тры гадзіны. Нарэшце кансерватар мяне наведае. Сёння, пасля поўдня. Можа, прыйдзе, ашчаслівіць мяне. Калі прыдзе на час і зробіць усё, як трэба, у маім графіку кантактаў з домакіраўніцтвам пасёлка нешта зменіцца.

Лукаш Баравіцкі

P.S. Зволніўся я з працы. Чакаў да 14.20 — ніхто не прыйшоў. Пакінуўшы кватэру на сябра, я пабег у адміністрацыю. Там здзівіліся: кіраўнік пайшоў да мяне а 12 гадзіне! Напэўна, мы размінуліся!

Чакаю далей. Даходзіць трэцяя, запаветная гадзіна. Званю ад суседкі: нумар 216-20 усё заняты. Пакінуў я адчыненую кватэру, усадзіўшы ў дзверы картачку (што, калі Яны прыйдуць, няхай пачакаюць) і пабег у кантору. Каб Яны яшчэ былі ў працы!

Была яшчэ пані Х. і вусач з тэхнічнага аддзялення. Аказваецца, кіраўнік быў па-суседску а 12 гадзіне, ды забыўся да мяне зайсці. А пасля рашыў не ісці, толькі паслаць кансерватара. Што, кансерватара яшчэ не было? Тут разззлаваўся вусаты: „А вы што сабе ўяўляеце?! Непакоіць нас усімі дурнотамі?! Ці ж доўга абсталяваць унітаз?!" Ледзь пані Х. супакоіла... Ну кансерватара яшчэ сёння прышлюць да мяне.

Гадзіна 15.25. Прыйшлі кансерватары. „Не, пане, нічога тут мы не зробім, тут патрэбны просты ўнітаз, а вы прывезлі „варшаву"."

Л. Б.

Мікола Івановў

ДА ГІСТОРЫІ СТАЛІНІЗМУ НА БЕЛАРУСІ

— 17 —

2.5.5. — Апагей зменавехаўства

Сапраўдным трыумфам ідэй зменавехаўства з'явілася Акадэмічная канферэнцыя па рэформе беларускага правапісу і азбукі, якая адбылася ў Мінску 14—19 лістапада 1926 г. Было гэта не звычайнае шэраговае навуковае мерапрыемства, а адно з найважнейшых палітычных падзей у жыцці тагачаснай БССР. Павінна яно было перад усім светам задэманстраваць „адзінства і ідэалагічную супольнасць" заходнебеларускага нацыянальнага руху, беларускай палітычнай эміграцыі і беларускіх нацыянал-камуністаў — рэалізатараў праграмы шырокай беларусізацыі рэспублікі. У якасці своеасаблівага гаранта падобнага адзінства паміж усімі плынямі беларускага нацыянальнага руху выступала Кампартыя Беларусі. Выступала яна ў ролі нейкага вярхоўнага жраца, маючага неабмежаваную манаполію на абсалютную ісціну ў беларускіх справах. Знамянальна, што ўсе тры галоўныя ўдзельнікі нашага спектакля ўспрымалі ролю КП(б)Б як нешта цалкам натуральнае, як з'яўленне, якое не патрабуе палітычнага ці навуковага абгрунтавання. Было гэта яшчэ адной характэрнай рысай працэсу камунізацыі беларускіх нацыянальных рухаў.

14 лістапада 1926 г., дзень адкрыцця канферэнцыі, быў у Мінску амаль што святочны. Сталіца БССР была ўпрыгожана сцягамі (у тым ліку, праўда нямногімі, бел-чырвона-белымі). Паўсюдна на вуліцах і прадпрыемствах адбываліся ўрачыстыя мітынгі і сходы. Па горадзе пасоўваліся агітацыйныя машыны з плакатамі, прысвечанымі перамогам і дасягненням беларусізацыі. Па-святочнаму былі аформлены і чарговыя нумары сталічных беларускіх газет. На першых старонках яны змяшчалі матэрыялы, прысвечаныя канферэнцыі: біяграфіі ўдзельнікаў, прывітальныя тэлеграмы ад беларусаў з усяго свету, рэзалюцыі рабочых мітынгаў і т.п.

На канферэнцыю прыбылі палітычныя лідэры беларускіх нацыянальных цэнтраў з Літвы і Латвіі: Вацлаў Ластоўскі, былы старшыня Рады народных міністраў БНР, і Канстанцін Езавітаў, адзін з галоўных стваральнікаў беларускага нацыянальнага войска ў час існавання БНР. Улады вельмі разлічвалі на прыезд лідэраў „Грамады", але польскія ўлады не далі ім заграпічных пашпартоў. У сувязі з гэтым падчас урачыстага адкрыцця канферэнцыі, каб задэманстраваць духоўную прысутнасць на канферэнцыі заходнебеларускіх дзеячаў, былі зачытаны прывітальныя тэлеграмы ад Антона Луцкевіча, Радаслава Астроўскага і Браніслава Тарашкевіча. „Шчыра жадаючы вам добрых вынікаў працы, — пісаў Б. Тарашкевіч — культурныя і навуковыя работнікі Заходняй Беларусі перакананы, што ніякая сіла не зможа падарваць культурнай еднасці беларускага народу".

Сярод 69 удзельнікаў былі вядомыя вучоныя-лінгвісты з Германіі, Польшчы, Літвы, Латвіі, з навуковых цэнтраў Масквы, Ленінграда і іншых гарадоў СССР. Усеагульную ўвагу выклікаў удзел у канферэнцыі нацыянальнага латышскага паэта, члена латышскага парламента, вядомага прыхільніка беларускай справы Яна Райніса.

Аб тым, што канферэнцыя мела пераважна палітычны характар, сведчыць факт прызначэння старшынямі навуковых камісій В. Ластоўскага і К. Езавітава. Першы з іх старшынстваваў на пасяджэннях графічнай, а другі правапіснай камісіі. З пратаколаў пасяджэнняў гэтых камісій вынікае, што абодва добра разумелі палітычную падкладку свайго прызначэння і ў час чыста навуковых дыскусій паводзілі сябе даволі стрымана.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ЯК ЗАХОЎВАЦЬ СКАРБЫ ПРЫРОДЫ?

Як маюцца прыродныя комплексы Белавежскай пушчы і іншыя запаведныя тэрыторыі ў Беларусі, ды і не толькі ў ёй? Што пра іх ведаем? Як іх лепш захоўваць? Гэтыя праблемы абмяркоўвалі ў снежні 1989 г. рэспубліканскія вучоныя на навукова-выканаўчай канферэнцыі ў Камянюках (Камянецкі раён), арганізаванай Ведамствам Савета міністраў БССР, Міністэрствам лясной гаспадаркі БССР, Дзяржаўным камітэтам аховы прыроды БССР і Дзяржаўнай запаведна-паляўнічай гаспадаркай „Белавежская пушча", якая была гаспадаром мерапрыемства. У канферэнцыі прымала ўдзел таксама дэлегацыя з Белавежскага нацыянальнага парку (БНП). Два яе прадстаўнікі выступілі з дакладамі. Намеснік дырэктара БНП д-р Чэслаў Аколаў чытаў даклады аб сістэме аховы прыроды ў польскай частцы Белавежскай пушчы, канцэпцыі функцыянальнай зоны „Зялёныя лёгкія Польшчы", ролі БНП у прапагандзе экалагічных ведаў, затым аб жуках — рэліктах першабытных лясоў, знойдзеных на тэрыторыі БНП. Інж. Анджэй Антчак у сваю чаргу пазнаёміў слухачоў з фактарамі, абумоўліваючымі рэалізаванне мэтаў і функцый нацыянальнага парку.

На канферэнцыі было прачытана больш ста дакладаў. Праца вялася ў некалькіх секцыях: арганізацыі запаведных прац, флоры, энтамалагічнай, тэрыялагічнай, арніталагічнай і прыродных ачагоў хвароб. Старшынёй канферэнцыі быў заслужаны лесавод БССР, дырэктар ДЗПГ „Белавежская пушча" Сяргей Балюк.

Пётр Байко

СУСТРЭЧА З ТЭАТРАМ

(Працяг са стар. 1)

Другая частка вечара гэтай жа „Сустрэчы з беларускай песняй" была запоўнена таксама купалаўскай сцэнкай. Паводле „Прымакоў" калектыў паставіў спектакль „Ажаніся-весяліся". І тут жарты, як з рукава, сыпаліся са сцэны.

Вельмі натуральна, зусім свойска, як у нармальнай вясковай хаце, захоўваліся артысты. Уся зала клалася ад смеху, калі адзін з „прымакоў" — а ў сапраўднасці Віталій Байгус — прачнуўся пасля саліднай п'янкі ў чужой хаце. Віталій Байгус — гэта сапраўдны талент, прыроджаны акцёр-комік.

Добра выконвалі свае ролі і сам Янка Крупа, і яго сябры, як старэйшыя, так і маладыя — дзяўчаткі Іра Азябла і Тамара Баран, а таксама Алесь Карпюк. Быў гэта не толькі тэатр, як сказаў прысутны на вечары госць — сатырык з Мінска Яўген Бароўскі, а сапраўдны ансамбль песні і танца.

Гледачы былі задаволены. Адпачылі, пасмяяліся ўволю, наблізіліся душою да свойскасці, пабывалі гарадскія гледачы ўспамінамі ў роднай бабулінай хаце недзе на беларускай (у Польшчы) вёсцы, пагрэліся, як ля цяпельца, гарачымі колерамі беларускіх вышываных ручнікоў і настольнікаў.

А Янка Крупа са сваім калектывам ужо рыхтуе новую пастаноўку. На варштаце „Старыя" Сакрата Яновіча, а ў планах — „Гарадскія госці" Алеся Барскага.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

Віталій Байгус — „прымак" па няволі, абудзіўшыся, не пазнае сваёй хаты.

Сцэнка з п'есы „Паўлінка выходзіць замуж".

У нашу задачу не ўваходзіць аналізаваць навуковыя вынікі канферэнцыі. Гэта, зразумела, павінны зрабіць спецыялісты-лінгвісты. Адзначым толькі, што паасобныя яе рашэнні мелі вельмі радыкальны характар і павінны былі садзейнічаць умацаванню самастойнасці беларускай мовы, ачышчэнню яе ад польскіх і рускіх іншародных наслаенняў. Адной з найбольш кардынальных пастаноў была, напрыклад, рэзалюцыя (прынятая большасцю галасоў) аб мэтазгоднасці пераводу беларускай азбукі з кірыліцы на лацініцу.

Канферэнцыі спадарожнічала правядзенне цэлага шэрагу разнастайных палітычных, грамадскіх і культурных мерапрыемстваў беларускага нацыянальнага характару. Улады з усіх сіл намагаліся пераканаць замежных гасцей у эфектыўнасці і неадваротнасці беларусізацыі, у тым, што ў Савецкай Беларусі адбываецца здзяйсненне вяковай мары беларускага народа — будаўніцтва сапраўднага суверэннага нацыянальнага дома. Даволі дакладнае ўяўленне аб гэтых стараннях улад можна мець на падставе азнаямлення з дакументамі, якія знаходзіліся ў асабістым архіве В. Ластоўскага. Архіў гэты перад ад'ездам на сталае жыццё ў Мінск Ластоўскі перадаў на перахаванне ў Віленскі беларускі музей імя Івана Луцкевіча. Як бы нешта прадчуваў? Таму гэтыя дакументы і ацалелі, а пасля вайны трапілі ў фонды Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва БССР. Даволі красамоўны ўжо сам сухі без каментарыя пералік гэтых дакументаў. Вось ён: запрашэнне на канферэнцыю за подпісам У. Ігнатоўскага, у якім гаварылася: „...выдаткі вашай падарожжы на канферэнцыю і назад Інстытут Беларускай Культуры (ІБК) мае гонар узяць на сябе"; суправаджальнае пісьмо савецкага пасла ў Літве Александроўскага да савецкай пагранічнай службы з просьбай без затрымкі прапусціць усе паперы В. Ластоўскага; запрашэнне на таварыскую вячэру ў дзень адкрыцця канферэнцыі ў чырвонай залі сталовай цэнтральнага рабочага кааператыву; запросіны на канцэрт беларускай песні і музыкі ў клубе імя К. Маркса 19.XI.1926 г. (На канцэрце гэтым адразу пасля выканання „Інтэрнацыянала" аркестр выканаў „беларускую марсельезу" (Ад веку мы спалі...), якую спявалі ўсе прысутныя разам з госцьмі; запрашэнне на банкет, прысвечаны 20-гадоваму юбілею творчай дзейнасці Я. Коласа; запрашэнне на ўрачыстае адкрыццё Другога беларускага дзяржаўнага тэатра ў Віцебску; запрашэнне на пасяджэнне секцыі беларускага мастацтва ІБК; візітныя карткі д-ра Ю. Галомбека (Польшча) і д-ра М. Васмера (Германія); запіскі ад З. Жылуновіча, Я. Коласа, С. Некрашэвіча, якія звярталіся да яго, як у старыя дарэвалюцыйныя часы — „дзядзька Ластоўскі" і інш.

Акадэмічная канферэнцыя з'явілася важнейшай падзеяй палітычнага жыцця БССР. Партыйныя і дзяржаўныя ўстановы аказвалі ўсялякую дапамогу ў яе правядзенні. Згодна з урадавым распараджэннем газета „Савецкая Беларусь" з 16 па 20 лістапада 1926 г. выходзіла ў павялічаным аб'ёме, каб змясціць усе даклады канферэнцыі. На яе старонках былі змешчаны таксама інтэрв'ю з В. Ластоўскім і К. Езавітавым. Першы з іх гаварыў, „што ў яго на вачах паявіліся слёзы радасці пасля таго, што ён убачыў у БССР", другі змясціў у газеце прывітальны верш канферэнцыі. Даволі трапна ахарактарызаваў уражанні замежных гасцей і агульны ўзнёслы настрой, які панаваў на пасяджэннях, Ян Райніс. „Нацыянальнае абуджэнне Беларусі нагэтулькі моцнае, — пісаў ён на старонках латышскай газеты „Сацыял-Дэмакрат", — што засланяе сабой усе іншыя духовыя інтарэсы..., беларусаў ахапіла цудоўная нацыянальная ўзнёсласць".

Візіт у БССР цалкам змяніў некаторыя палітычныя погляды В. Ластоўскага, які з аднаго з галоўных працаўнікаў зменавехаўства ператварыўся ў яго прыхільніка. Не падзяляючы марксісцка-ленінскую ідэалогію, ён прыйшоў да даволі спрэчнага вываду аб магчымасці ўплыву на палітычную лінію кіраўніцтва БССР праз актыўны ўдзел у беларусізацыі і развіцці беларускай культуры. Таму ён не толькі сам вырашыў пераехаць у БССР, але і выступіў з заклікам да ўсіх беларускіх дзеячаў наследаваць яго прыклад. „На помач Інбелкульту ў яго высілках адбудаваць беларускую культуру, — пісаў ён на старонках свайго ковенскага часопіса „Крывіч", — павінны пайсці ўсе нашы культурныя працаўнікі, якія знаходзяцца па-за Менскам. Культура ўсенародны, а не партыйны скарбец". Хутка ён далучыўся да А. Цвікевіча і іншых дзеячаў БНР, якія перабраліся ў БССР раней. Пасля прыезду ў БССР В. Ластоўскі спачатку атрымаў пасаду дырэктара дзяржаўнага музея БССР, а пазней неадменнага сакратара Інбелкульта і Акадэміі навук БССР.

У сярэдзіне 20-х гадоў ідэі зменавехаўства амаль цалкам дамінавалі ў беларускім нацыянальным руху па-за межамі Беларускай ССР. У выніку гэтага два з трох былых старшынь урада БНР разам з вялікай групай сваіх прыхільнікаў пераехалі на навуковую і грамадскую працу ў Савецкую Беларусь, а трэці актыўна ўдзельнічаў у рабоце „Грамады", якая знаходзілася пад кантролем КПЗБ (А. Луцкевіч).

Антысавецкая плынь беларускага нацыянальнага руху пацярпела поўнае паражэнне і да пачатку 30-х гадоў не мела значнага ўплыву на фармаванне беларускай грамадска-палітычнай думкі. Далейшы лёс беларускіх зменавехаўцаў быў, як вядома, надзвычай трагічны. Сталінскага тэрору ніхто з іх не перажыў, але гэта ўжо зусім іншая гісторыя.

(Працяг будзе)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Жыла-была легенда

ДЗІЎНАЯ СУСТРЭЧА

Міжмогільнік — так называюць у Саколцы гэтае месца. Вытлумачэнне вельмі простае — знаходзіцца яно паміж могілкамі — каталіцкімі і праваслаўнымі. Ад поўдня абмяжоўвае яго багно, парослае альшынамі, а з паўночнага боку знаходзіцца лясны рассаднік. Некалькі метраў ад агароджы праваслаўнага могільніка віднеецца велізарная вырва —.няйначай, з часоў вайны, след снарада.

Было гэта гадоў трыццаць таму назад адной вясновай ноччу і здарылася з маладой жыхаркай Саколкі.

— Я не веру наогул у звышпрыродныя сілы, але гэтае перажыла сама на сабе. А было яно так, — пачала расказваць Тэрэса. — Было мне тады ўсяго шаснаццаць гадоў.

І тут пайшоў небывалы расказ. Тэрэса нават цяпер яшчэ чырванее. Веснавыя ночы наогул бываюць цёмныя, але гэтым разам свяціў месяц, ды і не так яно позна яшчэ было.

Тэрэса вярталася з Катраніцчысны. Не раз сюдою хадзіла да бабулі, якой дапамагала, таму і не так страшна было ўжо праходзіць паміж могілкамі. Прывыкла. А сцяжынка бегла проста ля самай вырвы. Яшчэ не даходзячы да Саколкі, Тэрэса адчула, што абарвалася пражка ад сандалі, і ісці было нявыгадна. Зняла яна абутак і ішла басанож па яшчэ не зусім нагрэтай зямлі. Калі параўнялася з вырвай, на дарогу выйшаў малады прыгожы мужчына.

— От, нехта пажартаваць захацеў, — падумала дзяўчына.

— Хлопцам жа толькі і ў галаве, каб дзяўчат затрымоўваць.

— Каб так на сённяшні розум, — дадала мне яна многа гадоў пазней, — дык хто ведае, ці і не затрымалася б пагаварыць.

— Чаму босая ідзеш? — спытаў яе незнаёмы.

— Пражку згубіла.

— Яна там, каля цвінтарнай брамы ляжыць, — адказаў. — А хусткі чаму не маеш?

Тэрэса толькі цяпер агледзелася, што сапраўды няма ў яе на галаве хусткі. А пэўная была, што завязвала.

— Вунь, на дрэве вісіць, — адказаў той.

Сапраўды, калі дзяўчына глянула ў той бок, куды паказваў незнаёмы, убачыла сваю чырвоную касынку.

— І голая ходзіш!

Тэрэса глянула на сябе і аж войкнула: галюсенькая, як маці нарадзіла. Не ведае, што прыкрываць. Толькі разглядаецца палахліва па баках, ці хоць каго няма блізка.

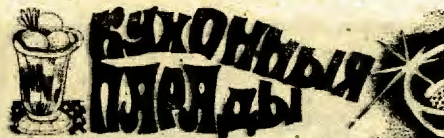
— Там, ля багоння, спадніца і кофта ляжыць, — усміхнуўся незнаёмы і раптам расплыўся ў вачах.

Павеяў моцны вецер, засвістала, заенчала — і быццам бы нічога не было. Пачаткова дзяўчына думала, што можа гэта прывід нейкі. Але як стаяла голая, так і стаіць. Ледзь не да самай раніцы збірала сваю вопратку.

— Прыбегла я дамоў проста без памяці. Але каму раскажаш? Раз — не паверац, а з другога боку — засмяюць на смерць.

У гэтым месцы, як гаварылі старэйшыя жыхары Саколкі, што і раз нешта дзеялася. Кажуць, што ў вайну савецкі салдат тут загінуў. Малады быў.

Міхась Шаховіч

СМЯТАННА-БІСКВІТНЫЯ БЛІНЧЫКІ

На 1 шклянку мукі трэба ўзяць 4 яйкі, паўтары шклянкі смятаны, 2 лыжкі цукру, соль, крыху апельсінnай ці лімоннай скуркі, 2 лыжкі масла.

Яйкі памыць, абсушыць, аддзяліць бялок. Муку прасеяць, усыпаць у збанок, дадаць жаўткі, крыху солі і смятаны. Драўлянай лыжкай зрабіць цеста. З бялкоў збіць пену, калі яна ўжо будзе цвёрдая, дадаць цукар. Збіваць далей, пакуль пена не стане эластычная, бліскучая. Збітую пену перамяшаць з цестам, дадаючы адначасова сцертую скурку. З падрыхтаванага цеста смажыць блінчыкі. Цеста трэба выліваць на разагрэтую патэльню, змазаную маслам. Смажыць паволі на невялікім агні. Асцярожна перавярнуць лапаткай, крыху падсмажваючы другі бок, і адразу падаваць. Перад падачай можна блінчык перарэзаць напалавіну і згарнуць палавінкі ў рулеты, палажыць на падагрэтую талерку, пасыпаць цукровай пудрай з ванільным цукрам. А можна таксама класці на талерку цэлыя блінчыкі, абкладаючы іх свежымі ягадамі, ці нейкім фруктовым мусам, пасыпаючы арэхамі ці міндалем і дадаючы збітую смятанку ці ванільны соус. Можна таксама біскВітныя блінчыкі падаваць, паліўшы шакаладным соусам і пасыпаўшы арэхамі. Вельмі смачны дэсерт!

ЛАЗАНКІ З ЯБЛЫКАМІ

На 20 дэкаў мукі трэба ўзяць 2 яйкі, 1 шклянку малака, паўшклянкі вады, 1 лыжку цукру, 1/4 лыжачкі солі, 4 лыжкі алею, 1 кг кіслых яблыкаў, 15 дэкаў цукру, 1 пачку ванільнага цукру, 2 лыжкі масла, 1 шклянку смятаны, 3 лыжкі цертай булкі, 1 яйка, паўлыжкі масла для змазвання бляшкі.

Гарачаўстойлівы посуд змазаць маслам. Муку прасеяць, усыпаць у збанок. Яйкі дадаць да мукі, таксама дадаць цукар, соль, 3 лыжкі алею і ўсё перамяшаць венічкам для збівання бялкоў, дадаючы паступова малако. Можна таксама збіць цеста міксерам. Калі будзем збіваць, дадаць крыху вады. Цеста пакінуць на 15 мінут, пасля чаго смажыць блінчыкі. Патэльню змазаць алеем перад першым блінчыкам. Перад наступнымі змазваць не трэба. Астуджаныя блінчыкі нарэзаць лазанкамі — шырокімі макаронамі.

Яблыкі памыць, абабраць, нарэзаць. Палажыць іх у каструльку, дадаць крыху цукру і масла і тушыць, але так, каб часцінкі яблыкаў не разварыліся цалкам. У падрыхтаваны посуд класці пластамі лазанкі і яблыкі з ванільным цукрам. Першым і апошнім пластом павінны быць лазанкі. Яйка збіць венічкам, спалучыць са смятанай і збіваць далей. Такім соусам заліць лазанкі, пасыпаць зверху цертай булкай. Запячы ў духоўцы. Гэтую запяканку ядуць як гарачую, так і халодную.

Гаспадыня

ВЕР-НЕ ВЕР

Дарагі Астроне! Я веру ў сны і твае адгаданкі. Думаю, што і мне ты дапаможаш. Я нядаўна рассталася з маім хлопцам. Проста адыйшоў ад мяне. Вось і сняцца мне сны. Снілася мне, што я была ў царкве. Перахрысцілася і падыйшла да бацюшкі, які штосьці запісваў, нібы на запаведзі. Я падала сваё імя і прозвішча і майго хлопца.

Другі сон. Ехала я „эмпэкам" і гляджу, наперадзе стаіць мой хлопец. Ён нібы мяне не заўважыў. На прыпынку ён выйшаў пярэднімі дзвярыма, а я сярэднімі. Я — з такой пагардай, нават не глянула ў яго бок. Я яшчэ асталася на прыпынку і бачу, за ім пабегла нейкая бландзінка і яны пайшлі цераз парк. Пасля я стаяла з сяброўкамі і сябрамі на гэтым прыпынку: і бачу, што вярнуўся мой хлопец. Падыйшоў да мяне, пачалі мы гаварыць, ён папраўляў мае валасы, а пасля гаворыць: „Ты, Аня, вучыся!".

Трэці сон. Сніцца мне, што я на вясковым панадворку. Бачу, фуртачка адчынена, а там стаіць мой хлопец, а я крычу: „Закрый фуртку, бо свіння ўцячэ", але я яе сама зачыніла. Ён мне кажа, каб я з ім кудысьці ішла, але я не пайшла, перапалохалася. Пасля мы з ім ішлі па горадзе і ён мне тлумачыцца: „Я так сказаў, бо хацеў жаніцца". Тады я яго ўзяла пад руку і мы пайшлі да мяне дахаты. Шкада, што я прачнулася. Цікава, што было б далей?

Дарагі Астроне! Разгадай мае сны! Я вельмі перажываю і цікавіць мяне, што гэта можа значыць.

Твая сталая чытачка Анна

Дарагая Анна! Нічога новага і пацяшальнага для цябе гэтыя сны не абазначаюць. Відаць, што ты была і засталася няўпэўненая ў вернасці свайго хлопца, няўпэўнена ў яго пачуццях. Той першы сон, што ты была ў царкве, сведчыць аб тым, што чакае цябе нейкі смутак. Так што ён, бадай, не вернецца.

Астрон

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Сэрцайка, не магу зразумець, што здарылася ў маім жыцці. Не прымаю да ведама нават, што гэта ўсё мне не прыснілася, а здарылася сапраўды.

Мы пазнаёміліся з Галінай, калі вучыліся ў Варшаве. Яна вучылася ў Мастацкай акадэміі, а я на палітэхніцы. Да гэтага часу я не сустрэў такой фасцынуючай дзяўчыны. Падабалася мне ў ёй усё: стройная фігурка, небанальны твар, але перш за ўсё мне імпанаваў яе інтэлігентны падыход да жыцця. У Галіны заўсёды было тысячы розных ідэй. Яна была душой кампаніі, ды і наогул вельмі здольнай дзяўчынай. Цяжка было не закахацца ў яе. Маёй найбольшай марай было стаць яе мужам, мець з ёю дзяцей, такіх жа цудоўных, як і Галіна.

І стала яна маёй жонкай. І нарадзілася ў нас трое цудоўных прыгожых дзяцей — дзве дачкі і сын. Усё жыццё я стараўся рабіць як мага больш дабра для сваёй жонкі і дзяцей. Пабудавалі велізарны прыгожы дом, займаўся ім найбольш я. Па-першае, вядома ж, я — інжынер. Па-другое, мая жонка ў той час займалася сваёй мастацкай працай. Праз дзесяць гадоў працы яна стала ўжо славутай мастачкай. Я стараўся рабіць усё ў хаце. Найбольш і дзецьмі апекаваўся я, хаця ў хаце ў нас была нянька. Наогул вялі мы даволі цікавае жыццё, хаця вышэй за званне інжынера я нічога не дасягнуў, а яе слава расла. Найбольш утрымлівалі мы кантакты з маёй сястрой і яе сям'ёю. Разам праводзілі ўсе святы, разам часта ездзілі на адпачынак. І ніколі не прыйшло б мне ў галаву, што якраз гэты факт стане для мяне трагічным.

Калі найстарэйшая наша дачка ўжо выйшла замуж, Галіна раптам абвясціла мне, што адыходзіць ад мяне. Свет перавярнуўся дагары нагамі. „Як гэта? Такія дзеці, такі дом, а ты адыходзіш ад нас?" — спытаў я. А яна мне спакойна на гэта адказала: „Я адыходжу ад цябе, але дом і дзеці застаюцца са мной. Думаю, што кватэру табе мы знойдзем!" Я быў ашарашаны. Пасля стольких гадоў жыцця ўсё мела б так адразу скончыцца? Я ж кахаў сваю жонку надалей тым жа першым гарачым каханнем. Рабіў для яе ўсё, што толькі загадала. Яшчэ ж, падумаў я, зусім нядаўна прасіла мяне, каб я паехаў у Белавежу на нейкі вернісаж у яе пелярыны і капялюшыку і прадстаўляў, бо яна якраз была недзе за граніцай. Я быў верны, як сабака, а яна...

Калі Галіна сказала, што яна выходзіць замуж за мужа маёй сястры, з якім мы перапілі мора гарэлкі, я не ведаў, ці маю смяяцца, ці плакаць. Немалады, лысы, але, праўда, да інтарэсаў спрытны. А Галінцы такога толькі і трэба было. Што там я, інжынер!

І так я застаўся адзін. Праз год мая былая 42-гадовая жонка нарадзіла чацвёртае дзіця, але ўжо ад новага бацькі, сёння дзіцяці гэтаму тры гады. Я жыву адзін, зрэдку сустракаюся са сваімі дзецьмі, а мая Галінка надалей разбудоўвае наш дом, каб мець месца і на творчую працу, і каб усім дзецям было добра. Звіла сабе цёплае гняздзечка з новым мужам і надалей адчувае сябе шчаслівай. Тое, што я застаўся на старыя гады самотны і нешчаслівы, ніхто абсалютна не кранае. Скажы, Сэрцайка, ці добра я зрабіў, што адразу адышоў, згадзіўся з усім, што яна мне загадала, і даў развод. Можа, каб быў не згадзіўся, то ўсё выглядала б інакш і я застаўся б у сям'і.

Андрэй

Андрэй! Ты са сваёй Галінкай безагаворачна згаджаўся цэлае жыццё, дык як мог бы не згадзіцца тады, калі яна запатрабавала разводу?! Жыццё з артыстычнай душою — заўсёды немалая рызыка. Было ў яе шмат фантазіі, якая табе імпанавала ў пачатку вашага знаёмства і зрабіла цябе парабкам жонкі, але хапіла яе і на канец жыцця, у выніку чаго ты застаўся адзін. Добра прынамсі, што твая Галіна дбае пра дом і дзяцей, а ты прынамсі часамі можаш сустракацца з імі.

Сэрцайка

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Зорка

Старонка для дзяцей

Верабей і мыш

Беларуская народная казка

Жылі па суседству верабей і мыш: верабей пад страхою, а мыш у норцы пад падрубаю. Жывіліся тым, што ад гаспадароў перападала. Улетку яшчэ сяк-так — можна на полі ці ў агародзе што-небудзь перахапіць. А зімою хоць плач: на вераб'я гаспадар сіло ставіць, а на мыш — пастку.

Надакучыла ім так жыць, задумалі яны поле капаць, збажыну сеяць.

Ускапалі ладную дзялянку.

— Ну, што будзем сеяць? — пытаецца верабей.

— А тое, што людзі сеюць, — адказвае мыш.

Назбіралі насення ды пасеялі пшаніцу.

— Што тваё будзе, — пытаецца мыш у вераб'я, — карэнне ці вяршкі?

— Сам не ведаю.

— Бяры карэнне, — параіла мыш.

— Добра, няхай будзе карэнне.

Прыйшло лета. Паспела пшаніца. Мыш зжала каласы, а вераб'ю пакінула салому. Перанесла мыш каласы ў сваю нару, змалаціла, змалола, напякла пірагоў ды есць сабе зімою. Добра жыве, бяды не мае.

(Працяг на стар. 10)

Каляднікі з дома культуры „Сток" на Сонечным Стоку ў Беластоку. Фота Я. Чэрнякевіч.

Вершы Віктара Шведа

ТРЫЦЦАЦІГАДОВАЯ ВАЙНА

— Маем гісторыі гадзіну.
Дык, даражэнькі Лёва,
Ты аб вайне вось раскажы нам,
Той трыццацігадовай.

— Апроч, што трыццаць год
трывала,
Не ведаю нічога.
— Дык, гэта ж безумоўна мала!
— Па-мойму, вельмі многа.

НЕ ДАРАСЛА ДА АНЕКДОТА

— Сёння дасканалы анекдот
Чула я, каханая матуля.
Мне ад смеху аж баліць жывот,
Калі паўтарыў яго дзядуля.

— Дык цяпер мне можаш
расказаць,
Калі памятаеш, дарагая.
— Не магу, матуля, паўтараць,
На яго ж яшчэ я замалая.

НЕ ВЫБУХНЕ ПУСТЫ КАЦЁЛ

— Адурманіла трава,
А мо палявая кветень.
Забалела галава,
І, здаецца, што ўзарвецца.

— Не капрызнічай, асёл,
Гавары аб іншым нечым.
Не ўзрываецца кацёл,
Калі ў ім адна пустэча.

КАРЛІК

— Мой маленечкі сыночак,
Што праходзіш пад сталом.
Кім жа ты ў жыцці быць
хочаш?
Сын на гэта: — Прадаўцом.
— Дык цябе ж не будзе. Слаўка,
З-за прылавачка відаць.
— Дык я, татка, з-пад
прылаўка
Буду толькі прадаваць.

ГАНУЛЯ І ЗЯЗЮЛЯ

У лесе з бацькамі вясновай
парою
Гуляла малая Ганула.
І здзіўлена раптам пачула
такое:
Прыгожа кукуе зязюля.

І слухае, слухае птушку малая
Зрок водзіць па дрэвах наўкола
— Вось нейкая птушка
тут падрабляе
Гадзінніка нашага голас!

НЕ РАНА

Уселіся госці
За сталом вялікім.
Маці кліча Косцю:
— Хадзі, сынок, выпі.

— Не рана дзіцяці
Гарэлку даеце?
— Не, — сказала маці, —
Усе ўжо ў камплекце.

ТРЭБА РАЗБОРЛІВА ПІСАЦЬ

Вучань, набраўшыся адвагі,
Настаўніка пытае так:
— У сшытку вашыя заўвагі
Не прачытаю ніяк.

— Даю табе там указанне,
Ты непапраўны Яраслаў,
Рашаючы свае заданні
Каб больш разборліва пісаў.

„Ніва"
25.II.1990 г.

У няясным прыцемку кутка нешта варухнулася. Але я ад чытання не адарвалася. Калі вакол цябе ўтульная цішыня, блакітны абажур пасылае святло настольнай лямпы на старонкі кнігі, а ты захапілася паходам вучняў па Белавежскай пушчы — іншае не цікавіць.

Загадкавае варушэнне паўтарылася. „Здалося" — падумала я, падняла ўгору рукі, выпрасталася на крэсле, салодка пацягнулася. І на малінавым полі дарожкі разгледзела шэры пульсуючы камячок, пушысты з чорнай бліскуценькай. Камячок падкаціўся да майго століка, і я спалохана крыкнула брату:

— Алесь, мышаня!

Алесь чытаў у суседнім пакоі.

— Дзе? — азваўся ён. — Зараз заб'ю!

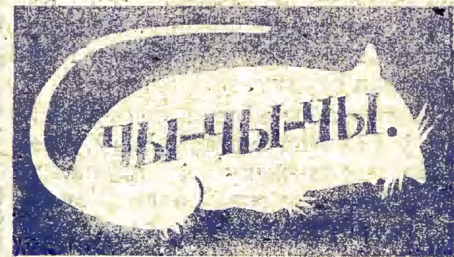
Мышы ў нашых дамах з'яўляюцца кожную восень. Мама кажа, што яны палявыя і ўцякаюць ад марозаў. Шчыра кажучы, калі немагчыма з героямі кнігі паехаць у Белавежскую пушчу і ўбачыць жывога зубра ці вавёрку, хацелася паназіраць хоць бы за гэтым жывым камячком. А я толькі моўчкі сачыла, як з пантопляй у руцэ Алесь на дыбачках крадзецца да мышаняці, замахнуўся, ударыў па ім, але міма. На маё здзіўленне мышаня ніколечкі не спалохалася, спакойна падкацілася да Алесевых ног.

— Яно ж прыручанае! — узрадавалася я і, саскочыўшы з крэсла, нахілілася над мышанём. У мяне неяк само сабой выказалася ласкавае, зваротнае:

— Чы-чы-чы! Чы-чы-чы! Ты, мабыць, галоднае. Павартуй яго, Алеська, а я прынясу яму есці.

І пабегла на кухню.

Калі я прынесла Чы-чы-чы малака і кавалачак булкі, Алесь працягнуўшы перад са-

бой самкнутыя рукі, ляжаў на падлозе. А ў гэтай агароджы спакойна сядзела Чы-чы-чы і абнюхвала яго далоні. Я прыклеіла да свайго пальца кавалачак булкі і паднесла мышаняці.

— Есць! — здзівіўся Алесь. — Зірні, Наташа! От здорава!

Мышаня цягнулася пыскай да мякіша, хуценька-хуценька варушыла пушыстымі вусамі-шчочкамі. Раптам яно драпанула мяне за палец.

— Яно мне скуру пракусіць!

Але палец быў цэлы, і я асцярожна падсунула накрыўку з малаком. Чы-чы-чы ўткнулася пыскай у малако і пачала піць, а мы, не адрываючыся, сачылі за кожным яго рухам і адчувалі сябе сапраўднымі даследчыкамі.

— Хай мышаня ў нас жыве, — падняўся Алесь. — Нічога ж не здарыцца.

Алесь, вядома, меў на ўвазе, што заўсёды гаварылася пра шкоднасць мышэй і што тата і мама могуць насварыцца на нас. Я таксама падумала аб гэтым. Але Чы-чы-чы было такім даверлівым, такім пушыстым і маленькім, што ні пра якую хваробу не хацелася думаць. Я ўздыхнула і сказала:

— Ужо здарылася.

— Што? — занепакоіўся Алесь.

— Мы яго хацелі забіць, а цяпер кормім. Чаму так раптам?

— Таму, што яно нібы прыручанае, — сказаў Алесь і пагладзіў пальцам спінку мышаняці.

— А можа, яно такое малое, што нават нас не спалохалася, — сказала я і таксама пагладзіла спінку мышаняці. Мы ж ніколі яго так блізка не бачылі! Мабыць, яно засталося без мамы і ўпершыню выбралася з норкі.

Чы-чы-чы паела хлеба, папіла малака, потым села на заднія лапкі, з пераднімі выцерла пыску і пакацілася прэч. Алесь далонямі перагарадзіў мышаняці дарогу. Чы-чы-чы спакойна пе-

(Працяг на стар. 10)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

(Працяг са стар. 9)

ралезла цераз далоні і знікла пад атаманкай.

— Мы навучым яго фокусы рабіць, — узрадаваўся Алесь. — Вось будзе сенсацыя ў класе! Свой школьны цырк!

Калі тата і мама вярнуліся з тэатра, мы расказалі пра нашае Чы-чы-чы і папрасілі дазволу застацца яму ў нас.

— А вы рукі мылі пасля вашага Чы-чы? — спалохалася мама.

— Ты, Наташа, рукі мыла? — прашаптаў мне Алесь.

— А ты? — спытала я брата.

Разам з татам і мамай мы сядзелі за сталом, пілі чай і ўсё пазіралі на свае рукі. Можа, надта позна іх вымылі?

— Калі я быў малым, — сказаў тата, — у нас у вёсцы было многа мышэй. На кухні стаяла шафа, дзе ляжаў хлеб. У шафе была дзірка. Яе прагрызлі мышы. Наш кот быў стары-стары і ўжо нічога не лавіў. Адным ранкам ля хлеба маці знайшла новонароджаных мышанят, зусім голых, сляпых. Падобных на ружовыя фасолінкі. Штук восем.

— І ніхто не захварэў? — спытаў Алесь.

— Тады людзі яшчэ не ведалі, што мышы такія небяспечныя, — адказала маці. — Яны хварэлі і не здагадваліся ад чаго.

— Кошкі іх ловяць, — не здалася я, — і зусім не хварэюць.

— У кошак да мышыных хвароб неўспрымальнасць, — заявіла маці. — Імунітэт. А ў нас яго няма.

Усё ж такі мы ўпрасілі маму, і яна дазволіла Чы-чы-чы прыходзіць да нас. Мы абяцалі пасля яго кожнага прыходу па паўгадзіны мыць рукі ў гарачай вадзе з мылам і содай.

Але наш шэры камячок не прыйшоў да нас ні ранкам наступнага дня, ні вечарам. Не паказаўся і на ўсе астатнія дні. Можа, папаўся ў пастку, з'еў атруту. Можа, дзе заблудзіўся або яго злавіла кошка. А можа, у суседняй кватэры забілі пантоплляй. Хіба даведаешся, куды ён знік?

Вечарам блакітны абажур пасылае святло настольнай лямпы на старонкі падручніка. Мы з братам рыхтуем урокі, пішам, чытаем. Не-не, я зірну ў куток, дзе ў няясным змроку канчаецца дарожка. Раптам здасца, што там варушыцца шэры камячок.

— Алесь! — шапчу я. — Чы-чы-чы!

— Хлусіш! — адказвае Алесь.

В. Гарбук

— Пеця, што з тваёю шапкай? — пытаецца маці.

— Хлопцы ёю ў футбол гулялі!

— А дзе ты быў?

— На варотах стаяў.

* ✻ *

— Мяне пакусаў твой сабака. Я патрабую кампенсацыі!

— Калі ласка. Я патрымаю сабаку, а ты кусайся.

* ✻ *

— Ты ведаеш, я купіў матацыкл. Хачу паездзіць па свеце.

— Па якім: па гэтым ці па тым?

* ✻ *

— Чаму вы заяўляеце аб крадзяжы з такім спазненнем? Вы ж гаворыце, што адразу звярнулі ўвагу: усё ў доме дагары нагамі.

— Ды... Спачатку я вырашыла, што гэта мой сын шукаў чыстую кашулю.

* ✻ *

— Ты сам напісаў гэты верш?

— Кожны радок.

— Прыемна мне пазнаёміцца з самім Міцкевічам.

* ✻ *

— Ало! Паліцыя? Прыязджайце хутчэй! Кот грозіць, што мяне з'есць!

— Што за жарты? За такія жарты можна паплаціцца, малады чалавек!

— Які малады чалавек? Я папугай Лора!

* ✻ *

— Ці ты, Пеценька, добра захоўваўся ў школе?

— Так, мамачка. Як жа ж я мог дрэнна захоўвацца, калі я тры гадзіны ў кутку прастаяў!

— Я буду мыць, ты выціраць, а Пятрок будзе чарапкі збіраць.

* ✻ *

— Ты прызнаўся ў хаце, што атрымаў двойку?

— Так.

— І што?

— Нічога. Бацькоў у хаце не было.

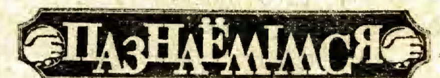
Вучнёўская творчасць

Дарагая „Зорка“. Пасылаю Табе свой верш. Буду рада, калі ён Табе спадабаецца. Зычу ў Новым 1990 годзе добрага здароўя і выдатных поспехаў у працы.

МАЯ РАДЗІМА

Люблю я жураваў,
Што восенню ляцяць у вырай.
І ціхі шопат лістоў
Даўно ўжо пажоўклай івы.
Люблю зімою —
Першы я сняжок.
Вясною —
Рэк шырокія разлівы.
Люблю я летам —
У жыце васілёк
І летні ветрык вельмі гаварлівы.
Люблю я слухаць спевы салаўя.
І хвалі сінія люблю я.
Чаму я гэта ўсё люблю?
Таму, што гэта вось
Радзімаю заву я.

Таня Фамянкова.
вуч. 6 кл.
г. Мінск.

— ✻ —

Польшча, Магдалена Пятроўская, 13 гадоў, вёска Лубін-Касцельны, 46 а, пошта 17-121 Лубін Касцельны, Беластоцкае ваяводства.

— ✻ —

СССР, 279200, Молдавия, г. Бельцы, ул. К. Маркса, 7/10. Басюк Оксана (6 клас).

— ✻ —

СССР, 346514, Ростовская обл., г. Шахты, ул. Пульного, 14, кв. 6. Бурлакову Вове (3 клас).

— ✻ —

БССР, 225710, г. Пінск, вул. Кірава, 2/58. Наташы (5 клас).

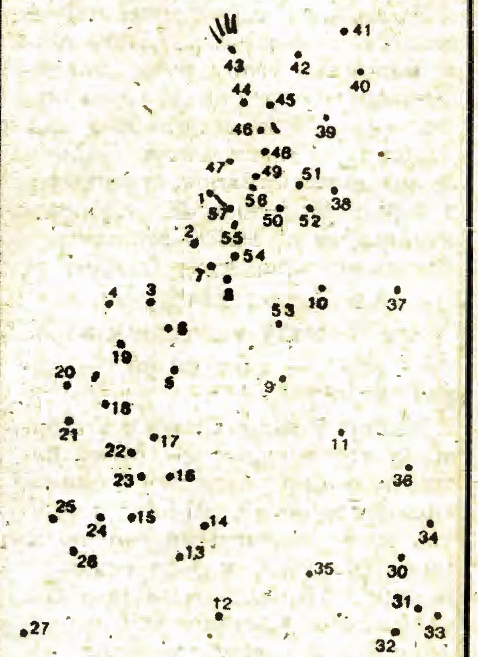
— ✻ —

БССР, 225710, г. Брэст, вул. Кулікова, 24, кв. 37. Эдзіку Гайдуку (5 клас).

— ✻ —

БССР, 225140, Брэсцкая вобласць, г. Пружаны, вул. Вішнявецкага, 8. Зенчык Алене (14 гадоў).

Спалучы лічбы ад 1 да 57. Што выйшла? Размалюй карцінку каляровымі алоўкамі. Напішы ў „Зорку“, што ты ведаеш аб тым, што бачыш на малюнку.

Верабей і мыш

(Працяг са стар. 9)

Верабей пакаштаваў салому — нясмачная!

Давялося яму на сметніку галоднаму зімаваць.

Прыйшла вясна. Мыш вылезла з нары, убачыла вераб'я і пытаецца:

— Ну як, сусед, зімавалася?

— Дрэнна, — кажа верабей, — ледзьве выжыў: нясмачная наша пшаніца ўдалася.

— То давай будзем сёлета моркву садзіць: яна салодкая. Усе зайцы яе любяць.

— Давай, калі не хлусіш! — падскочыў верабей ад радасці.

Ускапалі свежае поле і пасеялі моркву.

— Што тваё будзе, — пытаецца мыш у вераб'я, — карэнне ці вяршкі?

— Вяршкі! — кажа верабей. — Баюся браць карэнне; я ўжо на пшаніцы апёкся.

— Добра, бяры вяршкі.

Вырасла морква. Верабей узяў вяршкі, а мыш — карэнне. Занесла яна сваё карэнне ў нару і есць сабе памаленьку.

А верабей пакаштаваў вяршкі, аж яны не лепшыя за пшанічнае карэнне...

Надзьмуўся верабей, ледзь не плача.

Ляціць варона. Убачыла вераб'я.

— Чаго ты, верабей, надзьмуўся? — пытаецца.

Расказаў ёй верабей, як яны з мышшу сеялі пшаніцу і моркву.

Выслухала яго варона і зарагатала на ўсё горла:

— Дурны ты, верабей! Мыш цябе падманула... У пшаніцы смачныя вяршкі, а ў морквы — карэнне.

Узлаваўся верабей, прыскакаў да мышы:

— Ах, нягодніца, ах, ашуканка! Я з табою біцца буду.

— Ну што ж, — кажа мыш, — давай біцца!

Запрасіў верабей сабе ў хаўруснікі драздоў і шпакоў, а мыш — кратоў і пацукоў.

Пачалі біцца. Доўга біліся, а ніхто нікога не пабіў.

Прыйшлося вераб'ю адступіць са сваім войскам на сметнік.

Убачыла гэта варона:

— Га, га, верабей, слабых ты хаўруснікаў сабраў. Калі б ты паклікаў марскога сокала, той адразу б усіх і мышэй, і кратоў, і пацукоў паглытаў.

Паляцеў верабей на мора, паклікаў марскога сокала.

Прыляцеў сокал і ўсё мышынае войска паглытаў. Адна толькі мыш, тая, што вераб'я падманула, засталася: у нару схавалася.

Настаў вечар. Сокал паляцеў на ржышча начаваць. Сеў на камені ды моцна заснуў. А верабей пашчабятаў ад радасці і палез пад страху.

Тым часам хітрая мыш пабегла ў поле да начлежнікаў, ухапіла галавешку і падпаліла ржышча, дзе спаў сокал. Узняўся агонь і асмаліў сокалу крылы.

Прачнуўся сокал, а ў яго крылаў няма... Пабедаваў ён ды падаўся пехатою да мора. Убачыў яго на дарозе паляўнічы, хацеў застрэліць, а сокал і кажа:

— Не страляй мяне, добры чалавек. Лепш вазьмі з сабою: як адрастуць у мяне крылы, я табе добра аддзякую.

Узяў паляўнічы сокала. Цэлы год карміў і даглядаў. Адраслі ў сокала крылы, ён і кажа:

— А цяпер бяры мяне на паляванне. Я табе зайцоў і птушак буду лавіць.

З таго часу сокал і служыць памочнікам у паляўнічага.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1, „Зорка“.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

TV TELEWIZJA WARSZAWA

PIĄTEK 23.II.1990
PROGRAM I

7.45 Ekspres gospodarczy
8.05 Przybysze z Matplanety, kl. I—III
8.35 Domator — Nasza poczta, Kuchnia oszczędnej gospodyni
8.50 Domowe przedszkole
9.15 Wiadomości
9.25 „Słynne historie zbójeckie" (2) — serial CSRS
10.25 Domator — Szkoła dla rodziców
12.00 Spotkania z literaturą, kl. VIII Zawsze poezja ze mną — Wł. Broniewski
12.50 W Europie nowożytnej, kl. II lic.: Polska w czasach saskich
13.30 TTR — s. II Nasze spotkania — Uczenie się przez ćwiczenie
14.00 TTR — s. II Matematyka — Nierówności kwadratowe
15.00 W szkole i w domu
15.20 NURT — Po co szkole wideo?
15.50 Program dnia — Telegazeta
15.55 Intersygnał
16.25 Dla młodych widzów: Rambit — teleturniej
16.50 Dla dzieci: Okienko Pankracego
17.15 Teleexpress
17.30 Raport
17.50 „Skarbiec" — magazyn historyczny
18.30 Rzeczpospolita samorządna
18.50 Weekend w „Jedynce"
19.00 Dobranoc
19.10 „Teraz" — tygodnik gospodarczy
19.30 Wiadomości
20.05 Kino muzyczne Kydryńskiego „Tańcząca Wenus" — film fab. prod. USA z 1933 r.
21.40 Sport
21.50 Snob literacki — Oferty „Pegaza"
22.10 Spór o jutro — Otwarte studio (1)
23.10 DT — Echa dnia
23.25 Jutro w programie
23.30 Spór o jutro — Otwarte studio (2)

PROGRAM II

16.55 Korepetycje dla maturzystów: J. angielski (6)
17.25 Program dnia
17.30 Wzrockowa lista przebojów Marka Niedźwieckiego
18.00 Program lokalny
18.30 Za chwilę dalszy ciąg programu
19.30 Koncert Orkiestry Kameralnej; PRiTV w Poznaniu pod dyr. Agnieszki Duczmal
20.35 „Perła strefy B" — reportaż
20.55 Scena i poza sceną
21.30 Panorama dnia
21.45 „Więzy pokrewieństwa" — franc. film fab.
23.20 Komentarz dnia
23.25 Ekspres gospodarczy

SOBOTA 24.II.1990
PROGRAM I

7.00 TTR — s. IV Mechanizacja rolnictwa — Mechanizacja suszenia i magazynowania nasion
7.30 TTR — s. IV Produkcja zwierzęca — Poród u bydła
8.00 Tydzień na działce
8.20 Na zdrowie
8.40 Ziarno — program Red. Katolickiej dla dzieci
9.00 Drops — magazyn dla dzieci i młodzieży oraz „Heidi" (2) — serial RFN
10.30 Wiadomości poranne
10.40 „Azjatycka mozaika" (4) „Malowana indyjska ballada" — franc. film dok.
11.10 Zdrowie — magazyn public.
11.40 Laboratorium — Kabel czy antena
12.10 Telewizyjny koncert życzeń
12.45 „U wód" — rep.
13.15 Tel. Teatr Prozy: Sinclair Lewis — „Babbit"
14.55 Prezydenci: Herbert Hoover
15.25 Filmy o miłości: „Seksolatki"
16.45 „Flesz" — magazyn muzyczny
17.15 Teleexpress
17.30 Studio Sport
18.30 Butik
19.00 Dobranoc
19.10 Z kamerą wśród zwierząt
19.30 Wiadomości
20.05 „Pociąg do Hollywood" — film prod. polskiej
21.40 Sport
22.10 Impresje karnawałowe
22.55 Telegazeta
23.00 Jutro w programie
23.05 Kino sensacji: „Ukryte namiętności" — film fab. USA

PROGRAM II

12.30 Czas akademicki — Katolicki NURT Stowarzyszeń Akademickich
13.00 W świecie ciszy
13.25 Studio im. Andrzeja Munka przedstawia
14.25 „5—10—15" — program dla dzieci i młodzieży
15.55 Małe kino: „Quiwija — wioska na Cabo Delgado" — film dok.
16.15 Studio Sport — M.Ś. w saneczkarstwie — Szczyrk 90
16.55 Program dnia
17.00 Godzina z Joanną Szczepkowską
18.00 Program lokalny
18.30 Legendy filmu: Ava Gardner
19.30 Alfa i omega
20.00 Przed konkursem Chopinowskim — Powroty ulubieńców publiczności
21.00 Publicystyka kulturalna
21.30 Panorama dnia
21.45 „Znowu w Brideshead" (8) — serial ang.
22.35 Komentarz dnia
22.40 Studio Foksal '89

NIEDZIELA 25.II.1990
PROGRAM I

7.00 Witamy o siódmej
7.30 Notowania
7.55 Po gospodarsku
8.10 Tydzień
8.55 Program dnia
9.00 Teleranek oraz film szwedzki „Emil z wioski Lönneberga" (2)
10.30 Wiadomości poranne
10.35 „Tajemnice rosyjskiej przyrody" (1) — serial dok. radz.
11.05 Kraj za miastem
11.30 Telewizyjny koncert życzeń
12.15 „Morze" — magazyn
12.35 Szkoła mistrzów — Krzysztof Gradowski
12.55 Teatr dla dzieci: „Awantury i wybryki małej małpki Fiki-Miki" (2)
13.25 Perski kot w Majkowym studiu nagrań
13.55 Świat umykający (3)
14.25 „Pieprz i wanilia" — „Z wiatrem i pod wiatr: Zielona Australia"
15.10 Antena
15.25 „Panna dziedziczka" — serial braz.
17.15 Teleexpress
17.30 Agromarket
18.00 Sportowa niedziela
19.00 Wieczorynka
19.30 Wiadomości
20.05 „Północ — południe" (2) — serial USA
21.40 „7 dni — świat"
22.10 Sport
22.40 Telegazeta
22.45 Filmy Józefa Błachowicza

PROGRAM II

8.50 Przegląd tygodnia (dla niesłyszących)
9.25 Film dla niesłyszących: „Północ — południe" — serial USA
11.10 Krótkofalowcy
11.30 Jutro poniedziałek
12.00 Powitanie
12.05 Polska Kronika Filmowa
12.15 „Kane i Abel" (1) — serial USA
13.05 100 pytań do...
13.55 Kino Familijne: „Bajarz" (9) „Zapomniana baśń" — serial ang.
14.20 Maciej Niesiołowski — Z batutą i z humorem
14.35 „Polacy"
15.25 „Podróże w czasie i przestrzeni": „Czasy Katedr" (1) — franc. serial dok.
16.10 Biografie — „David Mamet" — film dok. ang.
17.00 Studio Sport: M.Ś. w saneczkarstwie — Szczyrk '90
17.30 Bliżej świata — przegląd telewizji satelitarnych
19.00 Wywiady Ireny Dziedzic — prof. M. Kozakiewicz
19.30 Galeria 37 milionów: Grafika i malarstwo Zygmunta Czyża
20.00 Studio Sport — M.Ś. w biatlonie — Mińsk '90
21.10 Jubileusz nestora sceny polskiej Juliusza Lubicz-Lisowskiego
21.30 Panorama dnia
21.45 Kawiarnia „Żart" spółka z o.o.
22.30 „Kane i Abel" (1) — serial obycz. USA
23.30 Komentarz dnia
23.35 Akademia wiersza

PONIEDZIAŁEK 26.II 1990
PROGRAM I

13.30 TTR — s. II Mechanizacja rolnictwa — Układy napędowe ciągników
14.00 TTR — s. II Produkcja roślinna — Technologia doprawiania gleby
14.30 Telewizyjny Kurs Rolniczy — Chów królików
15.00 Muzyka, kl. II — Drzewo czy blacha?
15.30 NURT — Sens życia
16.20 Program dnia — Telegazeta
16.25 „Luz" — program nastolatków
17.15 Teleexpress
17.30 Gorące linie
17.55 „Wędrówki dalekie i bliskie": „Platon i Atlantyda" — film dok. prod. belg.
18.45 „10 minut"
19.00 Dobranoc
19.10 W Sejmie i Senacie
19.30 Wiadomości
20.05 Teatr TV na świecie: W. Szekspir — „Koriolan" — spektakl TV BBC
22.35 Sport
22.45 Kontrapunkt
23.15 Wieczorne wiadomości
23.25 Język francuski (16)

PROGRAM II

16.55 Język angielski (19)
17.25 Program dnia
17.30 Antena „Dwójki" na najbliższy tydzień
17.45 Ojczyzna-polszczyzna — Adaptować — adoptować
18.00 Program lokalny
18.30 „Zmagania o Polskę" (8) „W tym życiu" — Kościół polski — serial dok. prod. ang.
19.30 Muzyczne wizyty — Wojciech Matuszewski
20.05 Auto-Moto Fan Klub
20.40 Film dokumentalny
21.30 Panorama dnia
21.45 „Heimat" — serial RFN
22.45 Komentarz dnia

WTOREK 27.II.1990
PROGRAM I

8.35 Domator — Rady na życzenie
8.50 Domowe przedszkole
9.15 Wiadomości poranne
9.25 „Kir Royal — z życia reportera kroniki towarzyskiej" (5) — serial obycz. prod. RFN
10.25 Domator — Rady na życzenie
12.50 Spotkania z literaturą, kl. I lic. J. Kochanowski: „Odprawa posłów greckich"
13.30 TTR — s. IV Fizyka — Kwanty energii
14.00 TTR — s. IV Produkcja roślinna — Mieszanki roślin motylkowych z trawami
14.30 Tel. Kurs Rolniczy — Przepiórki
15.35 Kim być? — program dla maturzystów
16.20 Program dnia — Telegazeta
16.25 Dla dzieci: Tik-Tak
16.50 Kino Tik-Taka: „Opowieści byczka" — serial jap.-holend.
17.15 Teleexpress
17.30 „Spojrzenia"
17.55 Klinika Zdrowego Człowieka
18.15 Business
18.45 „10 minut"
19.00 Dobranoc
19.10 „Od A do Z" — pr. publ.
19.30 Wiadomości
20.05 „Kir Royal — z życia reportera kroniki towarzyskiej" (5) „Jej królewska wysokość" — serial RFN
21.15 Sport
21.25 Sprawa dla reportera
22.05 Goście Festiwalu Karlsham
22.35 Wieczorne wiadomości
22.50 Kinomania
23.15 Język rosyjski (19)

PROGRAM II

16.55 Język angielski (49)
17.25 Program dnia
17.30 Klub ludzi z przeszłością
18.00 Program lokalny
18.30 Modlitwa wieczorna
18.50 Program public.
19.30 Studio Sport
20.00 Non stop kolor — magazyn
21.00 Program public.
21.30 Panorama dnia
21.45 Studio im. K. Irzykowskiego: „Kocham kino" — film fab. prod. pol.
23.20 Komentarz dnia

ŚRODA 28.II.1990
PROGRAM I

7.45 Ekspres gospodarczy
8.05 Przez lądy i morza — „Sikhowie"
8.35 Domator — Nasza poczta
8.50 Domowe przedszkole
9.15 Wiadomości poranne
9.25 „Delegacja" — film krym. prod. CSRS
10.30 Domator
12.00 Spotkania z literaturą, kl. II lic. Zygmunt Krasiński — „Nie-Boska komedia"
12.50 Wśród ludzi — Ochrona środowiska
13.30 TTR — s. II Chemia — Azotowce
14.00 TTR — s. II Historia — Parnas polskiego Renesansu
14.30 Tel. Kurs Rolniczy — Warroza
15.00 Muzyka, kl. I — Z czego składa się piosenka?
15.30 NURT — Rozmowy o edukacji
16.20 Program dnia — Telegazeta
16.25 Dla młodych widzów: „Kameleon"
16.50 Dla dzieci: „Trąba"
17.15 Teleexpress
17.30 Sensacje XX wieku
17.55 Telewizyjny Informator Wydawniczy
18.15 Dawniej niż wczoraj
18.45 „10 minut"
19.00 Dobranoc
19.10 „Plus — minus"
19.30 Wiadomości
20.05 „Niech cię odleci mara" — film polski
21.50 Sport
22.00 „Wokół wielkiej sceny"
22.50 Wieczorne wiadomości
23.10 Język angielski (19)

PROGRAM II

16.25 Korepetycje dla maturzystów — J. angielski (7)
16.55 Język francuski (16)
17.25 Program dnia
17.30 Wiem wszystko — teleturniej
18.00 Program lokalny
18.30 Magazyn „102"
19.00 „Marc i Sophie" (1) „Noc poślubna" — serial franc.
19.30 Studio Sport — M.Ś. w piłce ręcznej mężczyzn
20.00 Czarno na białym — przegląd PKF
20.40 Przegląd muzyczny
21.00 Ze wszystkich stron: „Niebezpieczne ulice" — reportaż
21.30 Panorama dnia
21.50 „Wyznania hochsztaplera Feliksa Krulla" (4) — serial prod. RFN
22.50 „997" — kronika kryminalna
23.50 Komentarz dnia
23.55 Ekspres gospodarczy

CZWARTEK 1.III.1990
PROGRAM I

8.05 Rytmy ciała — Zagubieni w cywilizacji
8.35 Domator — Nasza poczta
8.50 Domowe przedszkole
9.15 Wiadomości poranne
9.25 „Policjanci z Miami" (18) — serial krym. USA
10.10 Domator przy herbacie
11.10 Historia, kl. I lic. — Kultura Średniowiecza
11.40 Ministerstwo Edukacji Narodowej informuje
12.00 Spotkania z literaturą, kl. VII Maria Konopnicka — „Rota"
12.50 Sylwetki historyczne — Dezydery Chłapowski
13.30 TTR — s. IV Matematyka — Granica ciągu nieskończonego
14.00 TTR — s. IV Spotkania z literaturą — Stanisław Wyspiański
14.30 Tel. Kurs Rolniczy — Indyki
15.00 W świecie sztuki (I—IV lic.)
16.10 Ministerstwo Edukacji Narodowej informuje
16.20 Program dnia — Telegazeta
16.25 Dla młodych widzów: Kwant oraz film z serii „Ordy" i „Spacewatch"
17.15 Teleexpress
17.30 Militaria — obronność — nowoczesność — pr. publ.
17.55 „Poza rok 2000"
18.25 Magazyn katolicki
18.45 „10 minut"
19.00 Dobranoc
19.10 Interpelacje
19.30 Wiadomości
20.05 „Policjanci z Miami" (18) — serial krym. USA
20.55 Interpelacje
21.35 Sport
21.45 „Pegaz"
22.30 Wieczorne wiadomości
22.45 Studio zamknięte — nuty polskie
23.30 Język angielski (49)

PROGRAM II

16.25 Korepetycje dla maturzystów — J. angielski (8)
16.55 Język rosyjski (19)
17.25 Program dnia
17.30 Psychostudio
18.00 Program lokalny
18.30 Program na życzenie
19.30 Zielone kino
19.45 Studio Sport — M.Ś. w piłce ręcznej mężczyzn, mecz: Polska — NRD oraz Puchar Europy w koszykówce mężczyzn
21.30 Panorama dnia
21.45 Kino studyjne „Dwójki": „Rok 1984" — film fab. prod. ang.
23.35 Komentarz dnia

Аб заснавальніцкім кангрэсе Беларускага дэмакратычнага аб'яднання ● У „Літаратурным лістку" — падборка вершаў беларускіх эміграцыйных паэтаў ● Раённы агляд калектываў у Беластоку ● Уздоўж берага ў гісторыю... жаночых упрыгажанняў ● Замалёўкі з жыцця ● Парады ● Крыжаванка і гумар.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

РАСТЛУМАЧАЛЬНЫ СЛОЎНІК „НІЎКІ"

Радыё — весялосць, пацеха.
Радыус — усмешка.
Разбіты — пакрыўджаны адзін раз.
Разварот — пазяханне.
Разгляд — адзіны позірк.
Рукапіс — татуіроўка на руцэ.
Саванна — месца пасялення соў.
Садом — дом у садзе (для садоўніка).
Сажалка — кухарка ля печы.
Сажань — комін.
Сакалок — супольная палка.
Сакрамант — наведвальнік крамы.
Сакратар — сябра ў турме.
Салавей — злодзей саланіны.
Саладуха — свіння.
Саланіна — Ніна-таўстуха.
Салат — паласць саланіны.
Салодка — супольная лодка.
Салон — камора з саланінай.
Самалёт — птушка.

„ядань"

ПАРОДЫІ

МІНУЛЫЯ ГРАХІ

Як сам сабе ні мані,
А ножкі ў спадніцы-міні
Ты паспрабуй
абміні...

Рыгор БАРАДУЛІН.

Не знаю
гэта добра ці нядобра,
Ды што хаваць мінулыя грахі —
І мне таксама міні да спадобы,
Хоць я і запазніўся ў жаніхі.

Генадзь БУРАЎКІН.

І сёння спакус багіні,
Якіх натхніла ты,
З выклікам носяць міні,
Як фігавыя лісты.
Усё чалавецтва Ева
Вядзе па сваім шляху,
Хвала табе, каралева
Цнатлівасці і граху!

Пятрусь МАКАЛЬ.

Па праспекце гуляюць дзяўчаты
І на іх, як на хлопцах, штаны,
А часценька спадніцы па пяты
Адзяваюць бяздумна яны.

Растрывожылі сэрцы паэтаў,
Да адчайнасці іх давялі,
І цяпер нават лета — не лета,
Стала сумным жыццё на зямлі.

О, імклівае моды рабыні!
Вашы сэрцы — каменне ці сталь?
Знаць бы вам, як сумуюць па міні
Барадулін, Бураўкін, Макаль.

Янусь МАЛЕЦ

НІЎКА

ФРАЗЫ З ПАЛІТЫЧНЫМ ПАХАМ

Пакуль адны шукаюць кампраміс, іншыя збіраюць кампрамат.

✲

Ідучы насустрач пажаданням працоўных, Манетны двор вырашыў перавыканаць выпуск грошай настолькі, каб забяспечыць імі ўсіх жадаючых.

✲

З-за хуліганаў рок-канцэрт быў сарваны. У шпіталь трапіла сорак чалавек. Трыццаць дзевяць з іх — работнікі міліцыі.

✲

Не ўсё чорнае, што бела-чырвона-белае.

✲

Крызіс капіталізму: няма каму. Крызіс сацыялізму: няма чаго. Крызіс чалавецтва: няма паразумення.

✲

Руйнуюцца догмы і — замест сцірання межаў паміж горадам і вёскай сціраюцца межы паміж капіталізмам і сацыялізмам.

Вітаўт Мартыненка

У ПЕКЛЕ

Два сябры сустракаюцца на тым свеце:
— Скажы мне, дружа, як табе жывецца ў пекле? — пытаецца адзін.
— Цудоўна! Кампанія дасканалая, харчаванне добрае. А што там у цябе, у небе?
— Знаеш, не вельмі. Работы мноства, часам даводзіцца працаваць па 14 і 16 гадзін у суткі...
— Што ты кажаш?! Чаму?
— Людзей не хапае, мой дружа, людзей не хапае...

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас:
Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132-2.
У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5021-24325-152-6787, nr rachunku walutowego w rublach 5021-24325-151-6201.
Жыхары БССР грашовыя ахвяраванні могуць уплачваць на рахунак 141713 у Рэспубліканскім жылсацбанку горада Мінска.
Спіс чарговых ахвяравальнікаў:

3041.	Узносы сялян у Кааператыўным банку ў Гайнаўцы	— 16000 зл.
3042.	Узносы членаў ГП БГКТ	— 50550 зл.
3043.	Юры Зюзя (Варшава)	— 15000 зл.
3044.	Узносы сялян у Кааператыўным банку ў Чыжах	— 10200 зл. — 102000 зл.
3045.	Ілірык Вараўка (Згажэлец)	— 20000 зл.
3046.	Сяргей Юзючук (Гайнаўка)	— 1200 зл.
3047.	Галіна Юзючук (Гайнаўка)	— 1200 зл.
3048.	Канстанцін Майсеня (Гайнаўка)	— 5000 зл.
3049.	Ян Балтрамюк (Гайнаўка)	— 2000 зл.
3050.	Міраслаў Янюк (Катоўка)	— 2000 зл.
3051.	Пётр Паўлоўскі (Нарва)	— 1550 зл.
3052.	Уладзімір Юзвюк (Беласток)	— 5000 зл.
3053.	Аляксей Карпюк (Бельск-Падляшскі)	— 10000 зл.
3054.	Лідзія Рэмжа (Беласток)	— 2400 зл.

Дзякуем.

СЮРПРЫЗ

Вярнуўся я неяк з камандзіроўкі на дзень раней, зайшоў у кватэру і раптам чую ласкавы голас жонкі:
— Што ж ты спазняешся, мой мілы?
Я прытуліўся да дзвярэй і прыціх.
— Як я на цябе спадзявалася, а ты зноў мяне падвёў. Калі так і далей будзе, давядзецца нам з табой растацца, дарагі. А я цябе так любіла...
Яна яго кахае!.. А я, дурань сівы, спяшаўся, ляцеў з падарункам. Я выйшаў з кватэры, каб ніколі больш не вяртацца, нават калі і папросіць. Але я, інтэлігентны чалавек, не мог пайсці не развітаўшыся. Са злосці даў доўгі званок. Стаю чакаю. Праз некалькі секунд дзверы расчыніліся.
— Ах, як я цябе чакала! — узрадавалася жонка. — Чула маё сэрца, што ты прыедзеш сёння. Хацела зрабіць сюрпрыз: сустрэць цябе на вакзале, але мой электронны будзільнік падвёў. Сапсаваўся. А я так яго любіла...

Васіль Дружкоў
„Вожык" № 23/89)

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства Рэдагуе калектыў: Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Луба (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Ян Максімюк, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцыляры), Уладзіслаў Петрук (мастак), Марыя Федарук (машыністка), Ала Чачута (адказны сакратар), Яніна Чарнякевіч (рэдактар „Зоркі").

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 332-41, 210-33.

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku.

Warunki prenumeraty pocztowej na 1990 r.:

1. Prenumeratę pocztową (z doręczeniem do domu) zamawiać mogą mieszkańcy wsi, osad oraz miasteczek w których nie ma Oddziałów RSW a także osoby niepełnosprawne bez względu na miejsce zamieszkania.
2. Wpłaty na tę prenumeratę przyjmują urzędy pocztowe oraz doręczyciele.
3. Podstawowym okresem przyjmowania prenumeraty pocztowej jest kwartał.
4. Termin wpłat na prenumeratę pocztową na III kwartał 1990 r. upływa 20 maja 1990 r. włącznie.
5. Cena prenumeraty kwartalnej wynosi 7.800 + 3.250 zł za doręczanie.
6. Cena prenumeraty z wysyłką za granicę jest większa o 100% i przyjmowana jest tylko na okresy kwartalne. Wpłaty przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, Warszawa, ul. Towarowa 28, Nr konta PBK XIII Oddział Warszawa 370044-1195-139-11.

Mieszkańcy miast mogą zamawiać prenumeratę indywidualną poprzez Oddziały RSW w następujących formach:
- prenumerata instytucjonalna (w zakładach pracy)
- rezerwacja w tzw. teczkach (we wszystkich kioskach)
- prenumerata własna RSW (w wytypowanych kioskach).

Zam. 147/90 r. U-3.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020